

Ismert jelenet Sólach löchá szidrájában, hogy a Kánaánt kikémlők olyan hatalmas szőlőfürtöt hoznak mutatóba, hogy egy tartórúdon kettőnek kell vinnie. Előttünk van a kép gyermekkorunk óta, hiszen annyiféle módon és helyen ábrázolták.

Gondolhatnánk, emiatt kap szerepét a bor. A pénteki és ünnepesti kidus a templomban és otthon a borra mondott áldásból áll. A különböző korok mecénásai pompás serlegeket ajándékoztak hitközségeiknek, hogy az legyen az áldást mondó kántor kezében. A szombat délelőtti misebérach imában külön dicséretben részesítjük azokat a jótévedőket, akik gondoskodnak az istentisztelet gyertya- és borszükségletének kielégítéséről.

Otthonunkban az ünnep délelőttjén is mondunk kidust a borra étkezés előtt. A szombatbúcsúztató szertartás, a hávdálá borral, gyertyával és illatos fűszerrel történik.

Kiemelt szerep jut a bornak szederestéken. Az asztalon ott áll Eljáhu serlege, borral töltve. A résztvevők 4 pohárral isznak az est folyamán, a 4 kivonulást jelentő kifejezést hangsúlyozva. A tíz csapás olvasásakor ujjunkkal 1-1 cseppet csöppentünk a földre.

Elmondhatjuk: a születéstől a halálig elkísér a bor.

Fiú születésekor a brit milán borral a kézben adunk nevet. Az esküvőn a rabbi és a kántor borral a kezükben mondják el a vonatkozó áldásokat. Az étkezés utáni bencsolás is a borra mondott áldással végződik.

A régi időkben idehaza amikor a gyászoló hazajött a temetésről, a Chevra küldötte szőudát hávráával, ún. gyászlakomával kínálta meg őt, amely hamuval meghintett tojásból és borból állt. Az okát a Példabeszédek könyvének utolsó fejezetében találjuk: Adjatok szeszes italt a bujdosónak és bort a keserű szívűeknek!

A bor annyira foglalkoztatta őseink fantáziáját, hogy a szőlő ültetését Noé idejére datálták. A Biblia történetét az aggáda még ki is színezi, és hozzáfűzi, hogy Noé a szőlőt különböző állatok vérével öntözte, így oroslánéval, bárányéval, majoméval és állítólag galambéval. Ezek természetesen „jön ki” a borivón...

A Biblia egyik legrégebbi története Jótám példázata. Ebből is kiderül, milyen jelentőséget tulajdonítottak a bornak a bibliai időkben. Abimelech, Gideon fia Szichem királyságára tör. Megöli testvéreit. Csak Jótám menekül meg. Grizim hegyéről kiáltja le mesébe öltöztetett jóslatát Szichem lakóinak. A fák királyt akarnak választani. Felkérlik elsőnek az olajfát. Visszautasítja. Nincs meghiúsítva, pedig vele tisztelnék meg Istent és az embert. Ezután a szőlőtőkének kínálják fel a királyságot. Ő is hasonlóan reagál: az én mustom megörvendeztetni Istent és az embereket, minek nekem a fák királysága?

Ebből is láthatjuk, milyen nagy szerepe volt (van) rítusainkban a bornak.

Ráv

Gyalázat és gyávaság

A Magyarországot előtűnő rasszista gyűlölethullám újabb megnyilvánulásaként a nyílt utcán inzultálták prof. dr. Schweitzer József nyugalmazott főrabbit, a világhírű tudóst.

A Károly körúti otthonához közeledő 90 éves, idős embert egy odalépő személy szidalmazni kezdte, és azt mondta: „utálok minden zsidót”. A Mazsihisz vezetése és a Rabbitestület az egész magyar zsidóság nevében felháborodással ítéli el ezt az újabb köztéri atrocitást.

Felkérünk mindenkit, hogy fejezze ki szolidaritását a mindenki által szeretett és tisztelt Széchenyi-díjas tudóssal, és felhívjuk a döntéshozókat, tegyenek meg mindent, hogy az ilyen és ehhez hasonló antiszemita inzultusok ne ismétlődhessenek meg.

A történelmi egyházak közleménye

Megütközéssel értesültünk arról, hogy a köztisztviselőben álló dr. Schweitzer József nyugalmazott főrabbit, testvérünket Budapesten, a nyílt utcán zaklatták és megalázták vallása miatt.

A gyáva támadást a leghatározottabban elítéljük, egyben kifejezzük együttérzésünket és szolidaritásunkat világhírű honfitársunkkal és az egész zsidó közösséggel.

Erdő Péter bíboros, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke
Bölcskei Gusztáv püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke

Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke

MEGHÍVÓ

A magyar zsidó mártírok emlékművénél
a Raoul Wallenberg Emlékparkban (Budapest VII., Wesselényi utca 5.)
2012. július 1-jén, vasárnap, délelőtt 9.30 órakor

megemlékezést

tartunk, melyre Önt és b. családját tisztelettel meghívjuk.

Emlékbeszédet mond:

Darvas István rabbi

Közreműködik:

Szilágyi Gábor kántor

Zoltai Gusztáv,
az Emanuel Alapítvány titkára

Zsidó sors

Túléltem, pedig erre nem sok esélyem volt. Gyerekfejjel fel sem fogtam, mi a zsidózás, gettó, munkaszolgálat, koncentrációs tábor, Auschwitz. Szép családban éltem, nagy rokoni körben. Édesanyámék tízen, édesapámék öten voltak testvérek, az unokatestvéreknek se szeri, se száma. Alig maradtunk.

Visszapillantva, Isten egész életemben a tenyerén hordott, a szerencse fia vagyok. Megmaradtam, bár sokszor szemrehányón kértem magamtól: miért pont én éltem túl 1944-et? Válasz nincs. Szép családom van, és ez nagy öröm.

A náci és magyar hívek ördögi terve igen sikeres volt. Tengernyi irodalom írja le a munkaszolgálatot, a zsidótörvényeket, a koncentrációs táborok poklát, a parancsnokok és az örök kegyetlenkedéseit, a kárörvendő gyilkosokat. Európában hatmillió, Magyarországon hatszáz ezer áldozata volt a náci örületnek. Nem közismert, hogy hazánkban százezer mártír zsidó fajának minősítettek. Ők nem voltak zsidók, kitértek, szüleik vagy nagyszüleik voltak csak zsidók.

Emlékezzünk. Bármilyen forradalom tört ki, bármilyen terror lépett fel, mindig megjelent az antiszemita, zsidóellenes pogrom. A Horthy-korszak zsidópolitikája sajnos eredményes volt. 1944-ben a magyar társadalom nagy része közönyösen, elégedetten, egy részük örömmel szemlélte zsidó honfitársai elhurcolását. Sajnos csak nagyon kevesen vettek részt zsidó embertársaik megmentésében.

A felszabadulás után ismét voltak antiszemita tüntetések (Miskolc, Kunmadaras). Sokan a Rákosi-korszakot a „zsidók bosszújának” tartották. A rendszerváltozást követően kódolt antiszemita szövegek jelentek meg. Ezt követte a sportpályákon, tömeggyűléseken hallható gyalázatos szöveg: megy a vonat Auschwitzba, mocsos zsidók stb. Egyes újságok, rádióadók zsidózó műsora sem ritka. Vegyük sorba az elmúlt évek történéseit a teljesség igénye nélkül. Egy bírósági tárgyaláson a védőügyvéd, aki korábban magas kormányhivatal vezetője volt, kérdést intézett a bíróhoz: Ön zsidó? Mert ha igen, akkor ez összeférhetetlen, és óvást emelek. A bíró az ügyvédet nem utasította rendre, az ügyvédi kamara az ügyvédet nem zárta ki tagjai sorából. A Magyar Sziget rendezvényén a Betyársereg vezetője kijelentette: „El kell jutni oda, hogy egy gépkarabélynak az elsütő billentyűjét valaki meg tudja húzni esetleg akkor, hogyha egy másabb borszínt lát.” „Bennünk lesz-e anyni, hogy le merjünk löni egy rohadt, tetves zsidót?” A Legfőbb Ügyészségre több bejelentés és feljelentés érkezett szervezetektől és magánszemélyektől. A részletek mellőzésével, a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság a nyomozást megszüntette. Az egrü önkormányzat kulturális bizottságának ülésén hangzott el, hogy *Székelyi József* színművész azért sem léphetett fel a városban, „mert mindenki azt mondja, hogy Székelyi egy SZDSZ-es büdös zsidó”. Az egrü Művészetek Háza Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója kérte az önkormányzat illetékesét, hogy „a szakmai munkát megkönnyítendő, állítson össze egy listát, kik azok az előadóművészek, akik nemkívánatosak Egerben”. *Bolgár György* műsorában hangzott el: „Önt mint ügyvédet egy bírósági tárgyaláson lezsidózták, a bíró erre nem reagált, sőt

később a bíróság vezetése sem.” Az interjú további részét nem kívánom ismertetni. Minőségi változást jelentett, hogy az Országgyűlés külügyi bizottságának tagja külföldi újságnak adott interjújában kijelentette: „Magyarországon a zsidók nemkívánatosak, és a holokauszt lényegében egy üzlet.” Az egyik parlamenti képviselő a tisztaeszleli vérvadról értekezett az ülésen. A rasszista, antiszemita beszédeket egyetemet, főiskolát végzett személyek tartották. Az egyik közülük a dublini és a nürnbergi egyetemen is tanult.

A keresztény egyházi vezetők közös nyilatkozatban tiltakoztak a gyűlöletbeszéd ellen, elutasítva a tisztaeszleli vérvadát és az általa keltett gyűlöletet, s mindenkit a szeretet és az elfogadás krisztusi parancsának követésére és hirdetésére, az igazi emberi értékek alapján álló alkotó együttműködésre hívtak fel.

Magas beosztású személyektől megnyugtató nyilatkozatok hangzottak el: „A zsidóknak nincs félnivalójuk Magyarországon.” „Ebben az országban minden állampolgár biztonságban élhet. Meg fogjuk őket védeni, ideértve a Magyarországon élő zsidó közösség tagjait is.” Számomra nem megnyugtatók ezek a kijelentések. Vannak hatályos törvények, van rendőrség, ügyészség, bíróság, de a fenti történetek szereplői ellen nem léptek fel, pedig ez hivatali kötelességük lenne. Hazánkban a szólás szabadsága (sajtószabadság stb.) és az emberi méltóság törvénye nincs harmonizálva, a szólásszabadság kizárólagossággal rendelkezik. Németországban helyesen a rasszista, antiszemita szövegeknek és kijelentéseknek büntetőjogi következménye van. E témában Németországban a törvény védi a közösségeket és a személyeket.

A törvénytisztelő emberekben felmerül a kérdés: merre tart hazánk? Mi lesz a következő lépés?

A magyar zsidók törvénytisztelő, hű állampolgárok. A zsidóság legjobbjai híven szolgálták országunkat. Nincs olyan szakma (gazdaság, tudomány, kultúra stb.), ahol a zsidóság legjobbjai ne bizonyították volna tehetségüket és hűségüket.

Néhány példa.

Gazdaság: Weiss Manfréd, Aschner Lipót, Richter Gedeon, Goldberger Leó a magyar nagyipar megreformálói. Ezekben a gyárakban nemzetközi szintű termelés folyt. Ugyanakkor a dolgozók jó szociális ellátásban részesültek (egészségügy, kulturális létesítmények stb.). Aschner Lipót és Goldberger Leó Mauthausenbe deportálták. Goldberger Leó ott pusztult el, Richter Gedeon pedig 1944. december 31-én a nyilasok a Dunába lőtték.

Egészségügy: Korányi Frigyes (részlet vett a 1948/49-es szabadságharcban), Gruby Dávid (Bem seregének orvosa), Mester Endre, Gottsegen György, Gartner Pál, Bárány Róbert, Kresz Géza (a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület megalapítója, 1887).

Matematika, fizika, kémia: Erdős Pál, Turán Pál, Fejér Lipót, Kármán Tódor, Teller Ede, Szilárd Leó, Wigner Jenő, Neumann János, Gábor Dénes.

Zeneművészet: Fischer Annie, Solti György, Székely Mihály, Fischer Iván és Ádám, Doráti Antal, Ormándy Jenő, Alpár Gitta, Weiner Leó, Goldmark Károly, Hajdú Júlia. Képzőművészet: Czobél Béla, Fényes Adolf, Iványi-Grünwald Béla,

(Folytatás a 3. oldalon)

SZERBIA

Magyarkanizsai életmentők

A közelmúltban nyílt meg Magyarokanizsán az Igazak Szerbiából című kiállítás a nemes embe-kről. Azoknak a nagyszerű szerb polgároknak állítottak emléket, akik a soá idején zsidókat mentettek, s akiket a jeruzsálemi Jad Vasem a „Világ Igazai” közé sorolt.

Holokauszt Szerbiában

1941. április 6-án indult meg a német támadás Jugoszlávia ellen. A Luftwaffe Belgrád elleni terrortámadása 20 ezer ember halálát jelentette. Április 12-én elesett a főváros, majd öt nap múlva Jugoszlávia feltétel nélkül kapitulált.

A zsidók deportálása, koncentrációs táborokba hurcolása és tömeges kiirtása azonnal megindult. Sehol másutt nem kezdtek el ilyen hamar és ilyen hatékonyan halomra gyilkolni a zsidókat a német katonák – írta egy témával foglalkozó történész.

A Délvidék Magyarországhoz történő visszacsatolásának pedig a legsúlyosabb következménye a zsidótörvények kiterjesztése lett, a csendőrkörletek, deportálási zónák kijelölése, a gettósítás, majd a végső megoldás (Endlösung) iszonyata.

A magyar hadsereg és hatóság által megszállt Bácska területén a 13 590 zsidó közül 10 527 vesztette életét, legtöbben az auschwitzi haláltáborban. A 14 éven felüli zsidó nőket a zimonyi lágérba zárták. A zentai zsidó áldozatok száma 1372 fő. A náci KZ-kben 4 ezer szabadkai zsidó polgár halt meg.

Az emlékkiállítás

A kiállítási tablók a szerbiai zsidóság múltját a 15. századtól a második világháború végéig tekinthetik át. A pannókon zsidó honfitársait mentő szerb polgárok és családtagjai tűnnek föl, akik saját maguk és családjuk életét is kockáztatták a második világháború poklában, s emberségből nagyszerűen vizsgáztak. Hiteles fotók, dokumentumok idézik föl a tragikus sorsfordulókat. A 128 igaz lelkű polgár közül csak

néhányan a hőstettét mutatta be a kiállítás.

Egy-egy mentési cselekedet filmszerűen pereg le előttünk, könnyeket csal ki szemünkből a túlélők látványa is. A kiállítást *Nenad Fogel*, a zimonyi hitközség elnöke rendezte.

Aki egy embert megment – a világot menti meg

A kiállítás katalógusának címlapján Zsámbóki Pál fényképe látható, akit 1995-ben a Világ Igaza címmel tüntettek ki. A kisember humanizmus, emberi nagysága lebilincselő, e nemes lelkű férfi és a Csanádi család története a zsidóüldözések, deportálások, koncentrációs táborok létkörében egyszerűen tragikus és felemelő. A vészorszak idején mernek hőskölni.

Belgrád megszállását követően Saul Ben Avramot és fiát, Hajimot nap mint nap kényszermunkára hurcolták el, mindketten odaveszték a banjicai fogolytáborban. Saul feleségét, Esztert 1941 decemberében a megszállók speciális rendőrsége bedidézte gyermekeivel, Rózával és Joseffel együtt. Ekkor már tízezrek raboskodtak a semilini és a zemuni lágérban. A náci terrorgépezet nem kímélte a nőket és a gyerekeket sem, az áldozatokat tömegsírokba tették.

Saul feleségét és gyermekeit elkísérte a család régi barátja, Zsámbóki Pál. Amikor a Judenlager Semilin – régi vásártér felé haladtak, Zsámbóki Pál meggyőzte Esztert, hogy Rózát

és Josefot hagyja nála. Miután feljelentették őket, a Gestapo ügynökei azonnal nyomukba eredtek, Pálnak és a gyerekeknek Belgrádból sürgősen menekülniük kellett.

A 12 éves Rózát Zsámbóki Pál bátyja lányához, Csanádi Mariskához Törökkanizsára vitte, ahol a család gondoskodott a továbbiakban a zsidó lányról. Pál a 10 éves Joseffel Kanizsára menekült. Ott mint saját gyermekét nevelte föl. A háború befejezése után Josef hálája jeléül megtartotta a Zsámbóki családnevet. Josef Zsámbóki Izraelben kezdett új életet, és soha nem felejtette el megmentőjét és Magyarokanizsa városát.

A hangverseny

A kiállításnak és a koncertnek a Magyarokanizsai Oktatási és Művelődési Intézmény biztosított helyet. Mindkét eseményt Zsámbóki Pál és a szerbiai Világ Igazai tiszteletére rendezték.

A zsúfolásig megtelt színházterem színpadán helyet foglalt *Josef Zsámbóki* és felesége Izraelből. *Josef* gyűjtötte meg a menóra gyertyáit. *Nyilas Mihály* polgármester magyarul és szerbül köszöntötte a Zsámbóki házaspárt és a közönséget. Méltatta a zsidókat mentők helytállását és hősiességüket.

Az emlékműsor végén a Hava Nagilat a közönség együtt énekelte a művészekkel. A rendezvényt állófogadás követte.

Szigeti János

Helyi védettséget kapott a szécsényi zsidótemető

A salgótarjáni hitközség elnöke, *Tóth Klára* kezdeményezésére a hitközség gondozásában lévő szécsényi zsidótemetőt az önkormányzat képviselő-testülete rendeletében helyi védettség alá helyezte. A régi, majdnem három évszázadra visszatekintő hitközség temetőjében – amely a történelmi városrész nyugati szélén talál-

ható, és a soái folyamatosan működött, alkalmanként még jelenleg is használják – több mint ötszáz sírrel található. Megóvásukhoz a helyi védettséget kimondó döntés további segítséget jelent a fenntartónak a jelenben és a jövőben is, amiért *Tóth Klára* külön köszönetét fejezte ki *Stayer László* polgármesternek és a képviselő-testület valamennyi tagjának. Szécsényben napjainkban már egyetlen zsidó sem él, ezért a város önkormányzatának rendelete különösen jelentős.

A temető helyi védelméhez *Óze János* főépítész készített előzetes értékvizsgálatot, fotókkal és térképekkel kitűnően dokumentálva. Javaslatában itt jegyzi meg: „A zsidótemető Szécsény településtörténelme szempontjából meghatározó »épített« és természeti érték, melynek védelme fontos a jövő nemzedék számára. A település építészeti és természeti öröksége a nemzet kulturális kincsének részei, ezért megóvásuk, fenntartásuk, jelentőségükhöz mért használatuk és megfelelő bemutatásuk közérdekű feladat.” A dokumentum többek között térképszelvényt tartalmaz az 1850-es évekből, továbbá légi fotót (*Szabó Zoltán* felvétele), helyszínrajzot koronkénti parcellameghatározással és fényképeket. Ennek alapján a temetkezés ideje szerint a terület három szakaszra bontható: a temető északi és keleti része (18–19. század), az északi és a nyugati rész (19–20. század), valamint a középső rész (20. század). *Óze János* külön is szól az emlékművekről. A bejárat mellett áll az 1947-ben felállított holokauszt-emlékmű, amelyen mintegy háromszáz név olvasható. S itt található a lebontott zsinagóga bejáratának rekonstruált kőkerete.

A temetőt gondozó salgótarjáni hitközség az anyagi lehetőségek függvényében tervezi a sírhelyek felmérését, digitalizálását is.

(bte)

A Demokratikus Koalíció tisztelgése a vizafogói emlékműnél

A Demokratikus Koalíció (DK) megemlékezést tartott annál a Duna-parti mártíremlékműnél, amelyre korábban antiszemita feliratokat festettek.

Élő Norbert, a párt budapesti koordinátora az eseményen úgy fogalmazott: remélte, hogy a 21. században már fel sem merül honfitársaiiban, hogy embereket Dunába lehet lőni, és ez a követendő példa. A holokauszt áldozatainak számát megkérdőjelező vélekedésekre utalva hozzáfűzte: ha csak egyetlen ember is volt, akit magyar zsidóként a Dunába lőttek vagy elgázósítottak Auschwitzban, az pontosan annyival több, mint amennyi szabadott volna, hogy legyen. „Ilyen vitába nekünk nem is szabad belemenni, hanem amikor ilyesmi történik, kijövünk, lemoszuk a gyalázatot erről a szoborról is, és elhelyezzük virágainkat” – hangsúlyozta.

A megemlékezésen megjelent aktivisták és szimpatizánsok virágokat helyeztek el a szoborcsoport mellett, majd néhányan hipót öntöttek a lépcsőkre, „hogy a náciizmusnak írmagja se maradjon”.

Múlt péntekre virradóra ismeretlenek antiszemita feliratokat festettek a XIII. kerületi szoborcsoport talapzatára „Nem a ti országotok, mocskos zsidók!”, „Oda leszte belelőve” (a Duna felé mutató nyíllal) és „Köszönjétek Dánielnek!” szöveggel. A „Köszönjétek Dánielnek” felirat arra utalhat, hogy *Dániel Péter* ügyvéd hajnalban vörös festékkel leöntötte a Somogy megyei Kerekiben néhány nappal korábban felavatott életnagyságú Horthy Miklós szobrot, amelynek nyakába „Tömeggylkos, háborús bűnös” feliratú táblát akasztott, és az erről készült fényképeket megosztotta egy közösségi oldalon.

A rendőrség előállított két férfit, akik a gyanú szerint több fővárosi emlékművet is megrongáltak, köztük a Duna-parti mártíremlékművet. Az eljárást közösség elleni igazgatási és rongálás bűntette elkövetésének megalapozott gyanúja miatt a Budapesti Rendőr-főkapitányság szervezett bűnözés elleni főosztálya folytatja le.

Nemrégiben Raoul Wallenberg svéd diplomata budapesti szobrára tettek ismeretlenek disznólábakat. Ez ügyben a rendőrség garázdaság miatt indított eljárást.

(MTI)

Emlékmű újraavatása

A magyarországi rendszerváltást követően, 1990. október 13-án a parlamenti pártok, állami szervezetek, a zsidó hitközség képviselői, valamint több száz résztvevő jelenlétében felavatták a Margit híd pesti hídfőjénél a Magyarországról elszármazott, most Párizsban élő *Stein Anna* képzőművész Égbekiáltó c. mozaikreliefjét. Ez emlékezteti a felnevelkedő generációkat azokra a tömeggyilkosságokra, amelyeket 1944-ben a hatalomra került nyilasok vittek véghez. A környező védett házakból több ezer zsidó hajtottak a Duna-partra, tarkón lőtték őket, hogy azután a hullámok martalékává váljanak.

Az elmúlt több mint két évtized alatt az idő kemény vasfoga kissé elkopott az alkotást, így *Stein Anna*

az emlékművet felújította, és az eredeti helyére került vissza.

Frisch György NÜB-elnök meghívására sokan mentek el az újraavatásra.

Gyengélkedése miatt *Schweitzer József* ny. országos főrabbi levélben üdvözölte a jelenlévőket és *Stein Anna* művésznőt, s mély átéléssel méltatta az alkotást, melyet mindenkinek meg kellene tekintenie.

Stein Anna az emlékmű létrejöttének történetéről mesélt. Beszédet mondott továbbá *Donáth László* evangélikus lelkész, *Bogdán János* roma aktivista és *Rác Éva* holokausztútló, aki könyvből olvasott fel részletet. A gyászimat *Fekete László* főkantort recitálta, majd a résztvevők közös kádist mondtak.

Lazarovits Ernő

Egy éve halt meg Gyenes Ani

Megkészt nekrológ azoknak, akik akkor hiányolták, azoknak, akik ismerték és szerették. Mert Őt nem lehetett nem szeretni, nem lehetett nem elismerni munkáját, mindenkinek segíteni akaró habitusát.

Nem tudom, sosem kérdeztem, mi is volt a beosztása, munkaköre. Azt tudtam, hogy sábbátok, sáros szöudotok, bár és bát micvák, esküvők és zsidó ünnepek előtt az esetek többségében vele került kapcsolatba az, aki kóser étkeket kívánt, amihez nem kellett véget nem érő telefonbeszélgetést folytatni. Félzavakból értett mindent, egyedülálló problémamegoldó képességének köszönhetően igyekezett le-levenni a terhet főnöke válláról is.

Saját vállá tágabb értelemben véve néha roskadozott a terhektől, de sosem hallottam panaszkodni.

Korosztálya az enyém is. Halálának hírére agyamban is megkondult a vészharang. Ő sem készült elmenni, tele volt hosszú távú tervekkel, mint bármelyik aktív hatvanas. Ilyen gyorsan is lehet? Ennyire előzménymentesen? Hogy van ez?

Anika közel öt évtizeden keresztül dolgozott kollégánkként, barátunkként az élelmezés területén, kezdve a híres Népkonyhán a Katona József utcában, majd a Páva utcában, és végül a Laky Konyhán.

GJ

Körzeti kitekintő

Debrecen

Lág báomerkor a DZSH is méltó módon emlékezett meg többek között a hajdani pestisjárvány megszüntéről. Hitközségünk tagjaival, illetve a városban tanuló izraeli és más külföldi egyetemisták nagy csoportjával közösen ünnepeltünk a szabadban. Sikertült maguk mögött hagyni az egyetemi vizsgák okozta stresszt és vidáman, felszabadultan örülni.

Nagy tüzet raktunk *Smuel Feigen* és családja udvarán. A finom falatok fogyasztása előtt *Aser Ehrenfeld* tartott magyarázatot a nap jelentőségéről. A tűz rabbink szerint is a világosságot jelképezi, és utat mutat a Tóra tanításai szerint kell élnünk.

(*Nem a szerkesztőség hibájából jelenik meg a tudósítás több mint egy hónappal az esemény után – a szerk.*)

Sztechlo Gábor emlékezete

Sztechlo Gábor (1909–1974) egy igaz ember volt, ahogyan az az egyetlen kitüntetés is nevezi őt, amit életében megkapott: az Igaz Ember emlékérem.

Evangélikus lelkészként igaz hittel élte életét: a másokon való segítést. Az egyházi szolgálat mellett a népfőiskolai mozgalom egyik megalapítója volt az 1930–40-es évtized fordulóján.

A második világháború idején különböző egyházi megbízásoknak tett eleget, többek között mint kórházi lelképásztor tevékenykedett. 1944 tavaszán, a német megszállás után azzal bízta meg egyháza, hogy a református egyházzal közösen, a Jó Pásztor Egyesületen keresztül szervezzen mentőakciókat. Az idő szorításában igen rövid idő – néhány hét – alatt 32 gyermekotthont hozott létre lakásokban, kisebb-nagyobb családi házakban, villákban a Nemzetközi és a Svájci Vöröskereszt anyagi támogatásával. Tevékenységét természetesen illegálisan, rejtőzködve kellett végeznie. Ezekben az intézetekben mintegy 1500 gyermek s az őket ellátó kb. 500 felnőtt lelt menedéket. A harcok közeledtével a helyzet egyre súlyosabbá vált, majd a város ostroma a mindennapi életveszélyt hozta magával, mégis valamennyien, akik hozzá menekültek, túléltek az üldöztetés és a háború poklát.

Sok gyermekért nem volt, aki érte jöjjön a háború után. Sztechlo Gábor ezeket az árvákat és ágrólszakadtakat nem engedte szélnek, hanem továbbra is otthon adott számukra – most már nem 32 kicsi, hanem egy nagyobb gyermekotthonban. Áradó szeretetével megpróbálta pótolni a pótolhatatlant: a szülői otthon melegét. A gyermekotthonban iskola is működött, a korszerűen felszerelt műhelyekben szakmát is tanultak a gyerekek, a 12 éven felüli fiúk pedig önkormányzati rendszert hoztak létre, a Gaudiopolist. Sztechlo Gábor otthonteremtő és vezető volt egy személyben. Ezt a tevékenységét 1950-ig folytathatta, ekkor az intézményt államosították.

Rövid átmeneti időszak után Sztechlo Gábor ismét segítő akciói szervezett: az evangélikus egyház szeretetotthonait alapította meg, s egyiküket vezette is. Ezekben az otthonokban öregeket és fogyatékos gyermekeket gondoznak – mind a mai napig.

1972-ben kapta meg – a magyarok közül az elsőként egyikeként – Izrael államának kitüntetését, a Jad Vasem-emlékérmét. 1974-ben kényszerű távollétben, Svájcban halt meg. Ugyanebben az évben a Nobel-békedíj felterjesztette is volt.

Füzéki Bálint írása nyomán

(Forrás: <http://www.agg.hu/tavaszi fesztival/2010/gaudio.html>)

Útban a gázkamra felé

Közismert, sőt híressé vált fénykép a náci népiirtás szimbólumává vált haláltáborból. Holokausztmúzeumokban és iskolai tankönyvek Endlösung-fejezeteiben gyakran találkozunk vele.

Négyen vannak a képen, bizonyára egy nagyobb család azon tagjai, akik a többnapos vagonutazás után nem sokkal azonnali megsemmisítésre lettek ítélve a halál angyala, Mengele által.

A kép a maga némaságában is beszél. Megtörtént a szelekció. A német táborsemélyeztet megmondta nekik, hogy merre menjenek. És ők mennek. Reménykedve, hogy a gyötrelmes utazás céljához érkezve a dolog nehezen már túl vannak. Egyetlen vigaszuk az, hogy még együtt lehetnek. Szegényes öltözköcsük alapján falusi zsidóknak látszanak.

Ők nem kaptak karjukra tetovált számot, de emberi jogaik és méltóságuk

már a vagonba lépés előtt megszűntek. Néhány óra múlva, még aznap, mind a négyen holtan fekszenek – de előbb még állnak majd, mert így fognak meghalni – a fürdőnek álcázott gázkamra betonpadlóján. Aztán újabb egy-két óra, és alig több, mint egy marék hamu és csontdarabok maradnak belőlük. Füstté vált testük pedig a krematórium kéményén távozik, ahogy azt a lágerebe érkezéskor megígérték nekik.

Minden lépés a halálhoz visz közelebb. Ezt ők még nem tudják, a fényképezéssel sem törődnek. Csak az tudja, aki a képet készítette – az árnyékokból ítélve a déli órákban. Egy család töredéke ez, akiket elszakítottak övéiktől. Talán el sem búcsúzhattak egymástól. Látszólag szabaddon, a legkisebb gyerek típegő tempójában mennek kivégzésük színhelyére, amitől már nem lehetnek messze.

Mind a négyen arctalanok, nem

látni arcukat. A nagymama hóna alatt kis csomag. Mire Auschwitzba érkeztek, ennyi maradt egy élet munkájából. Az egyik gyerek kezében egy még kisebb csomag. Pár falat ennivaló vagy apró játék lehet benne, amit még nála hagytak élete utolsó óráira.

Kettőjük tekintete a földre szegeződik, csupán néhány lépésnyire néznek előre. A bal oldali gyerek kisebb testvére lépéseit figyeli, vagy éppen mond neki valamit. A legidősebb gyerek egyedül, lassú, nyújtott lépésekkel követi az előtte haladókat. Zsebbe sülyesztett keze valószínűleg üres, éppúgy, mint a gyomra. Széles sállal védi fejét, nyakát a hűvös tavaszi szélről. Ha arcát láthatnánk, az biztosan szomorú arc lenne, a szokásos gyermeki mosoly nélkül. Ő már tapasztalatból tudja (túl korán kellett megtanulnia), hogy az élet lehet nehéz is. Neki már nem jutott vigyázó-vezető kéz, mert a nagymama hajlott háttal, jobb kezével botra támaszkodik.

A kép közepén a legkisebb gyerek a világos kabátban egyenes testtartással néz előre. Őt utoljára vesszük észre, de aztán annál jobban megragadja figyelmünket. Neki még nincs veszélyérzete; semmi rosszra nem gondol. Ő is éhes lehet, de még nem ismeri a halál és a szenvedés fogalmát, csak az életét. Nem mondja ki, de biztosan érzi: nagymamám vigyáz rám, a testvérem is itt van velem. És ahova most megyünk, ott minden jó lesz. Ő az életből csak a szépet látja. Azt, aminek éppen lehet örülni.

Mind a négyüknek közös a bűnük: az, hogy zsidónak születtek. Tehát a Német Birodalom és az árja faj elpusztítandó ellenségei. Ebből következően pedig közös a sorsuk is, a néma tanúságtétel a kiválasztottságról és a Kiválasztóról. Arról, aki főntről követi utolsó útjukat; hogy a nagy küszöböt átlépve magához emelje lelküket abba az árnyéktalan világba, amiről csak sejtéseink vannak.

Emlékeztetés és figyelmeztetés ez a kép. Ne szűnjünk meg vigyázni lépéseinkre, kezünkre, hogy kihasználjuk a visszahozhatatlan időt. A jó cselekvésére, az emberhez méltó életre. Arra, hogy úgy éljünk: ha újra kezdhetnénk, akkor sem csinálnánk másképpen. Mint tette bizonyára ez az ismeretlen nagymama is. Ezek a gyerekek pedig tanítsanak meg arra, hogy az élet fiatalon is ajándék, amivel egyszer el kell számolni – gyilkosoknak és áldozatoknak egyaránt. Ez a holokauszt tanítása az idők végezetéig. Legyenek áldottak a mártírok, a Név megszentelői, és mindazok, akik megértették példájukat.

Zvi David Kochav
(Jeruzsálem)

Még élnek...

Elismerem, a témához képest profán bevezető következnek. Néhányan emlékezhetnek még Salamon Béla kabarétréfájára az 50-es évekből, amelyben számon kéri tőle, hogy nem jár Szabad Nép-félórákra. Válasza: az a taknyos mesélje el nekem, hogy éltem én a kapitalizmusban?

És most jön a lényeg. Lépten-nyomon tapasztalhatja a túlélő, hogy a tévé-fórumoktól kezdve a szószerűen át a média legkülönbözőbb válfajaiban a „milyen is volt a holokauszt?” kérdésszerűen olyanok beszélnek, akik akkor nem is éltek. Persze jogos az ellenvetés: ezek a szereplők tudományos forrásokból, könyvekből tudhatják, milyen is volt a holokauszt.

De! Összevethető-e a személyes tapasztalat bármilyen egyéb, nem személyes tapasztalaton alapuló „visszaemlékezéssel”?

Jelentem, még vannak közöttünk túlélők. Egy részük még „kommunikációképes”. A többi előadónak egy tanács. Legalább a hitelesség látszatáért kezdjék előadásukat, mondanivalójukat így: nagyszüleim (szüleim) elmesélték, olvastam, láttam (tévében, filmen) stb.

Persze lenne még egy megoldás. Mondjuk túlélőt szólaltatunk meg.

Kardos Péter

Zsidó sors

(folytatás az 1. oldalról)

Poór Bertalan, Róth Miksa, Scheiber Hugó, Beck Ö. Fülöp, Bokros-Birman Dezső.

Filmművészet: Kertész Mihály, Cukor Adolf és György, Korda Sándor és Zoltán.

Színház: Ascher Oszkár, Básti Lajos, Beregi Oszkár, Darvas Lili, Egri István, Kabos Gyula, Herczeg Jenő, Komlós Vilmos, Komlós Juci, Ruttkai Éva, Gordon Zsuzsa, Salamon Béla, Ráday Imre, Várkonyi Zoltán, Kellér Dezső, Alfonzó, Rodolfo, Jób Dániel, Hevesi Sándor, Vámos László.

Írók, költők: Karinty Frigyes, Molnár Ferenc, Bródy Sándor, Radnóti Miklós, Vér Andor, Vihar Béla,

Füst Milán, Szép Ernő, Heltai Jenő, Hegedűs Géza, Osváth Ernő, Hatvany Lajos, Bálint György.

Sport: Hajós Alfréd, Elek Ilona, Székely Éva, Komjáti Béla, Petschauer Attila, Kárpáti Károly, Adler Zsigmond, Keleti Ágnes, Körmőczy Zsuzsa, Gábor Tamás, Polgár Zsuzsa, Judit és Zsófi.

Orientalisták: Germanus Gyula, Stein Aurél, Vámbéry Ámin, Goldziher Ignác.

A neves zsidó származású személyekről Reményi Gyenes István: Ismerjük őket? címmel írt könyvet.

Lebovits Imre volt munkaszolgálatos és deportált
(A Népszava nyomán)

A Dunába leszünk löve?

Szálasi-idézetet küldött az alkotmány-előkészítő bizottságnak, a német Werwolf terroregységeket tartja a mai időkben követendő példának, a becsület napján pedig a cionisták elleni támadásra szólított fel a szoborgyalázás miatt letartóztatott HVIM-vezető.

A fővárosi emlékművek megrongálásával gyanúsított Ince Béla mellett tüntettek Budapesten, a Markó utcai büntetés-végrehajtási intézet előtt. A tüntetést Zagyva György Gyula jobbikos képviselő szervezte.

A néhány tucat egybegyűlt előtt felszólaló Zagyva György Gyula jobbikos országgyűlési képviselő, a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom tiszteletbeli elnöke kijelentette: a rendőrség két napja azért akadályozza munkájában Ince Béla ügyvédjét, hogy ügyfelét az ő jelenléte nélkül tudják előzetes letartóztatásba helyezni. Zagyva azt mondta, a letartóztatott férfi „a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom tagja, sőt vezetőségi tag, és köpünk rá, hogy ki mit gondol erről”. Ince a szervezet budapesti elnöke, országos elnökségi tag. A hétfőn a rendőrség 30 napra előzetes letartóztatásba helyezte.

Az elmúlt időszakban több szobrot is megrongáltak, meggyaláztak az országban. Raoul Wallenberg svéd diplomata budapesti szobrára ismeretlenek disznólábakat tettek. Dániel Péter ügyvéd vörös festékkel öntötte le a néhány nappal korábban a Somogy megyei Kerekiben felavatott életnagyságú Horthy Miklós-szobrot, amelynek nyakába „Tömeggyilkos, háborús bűnös” feliratú táblát akasztott.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság közölte: több állampolgári bejelentés is érkezett a rendőrségre fővárosi emlékművek megrongálásáról.

Az akkor még ismeretlen tettesek különböző uszító, mocskoló feliratokat festettek a Duna-parti mártíremlékműre, a szintén XIII. kerületi, Pozsonyi úti zsidóemlékműre és az V. kerületi, Szabadság téri szovjet emlékműre. A Duna-parti emlékműre azt írták fel: „Nem a ti országotok, mocskos zsidók!”, „Oda lesztek belelőve” és „Köszönjétek Dánielnek!” A feliratokat hamarosan eltávolították a szoborcsoportról.

A BRFK közösség elleni izgatás és rongálás büntette elkövetésének megalkozott gyanúja miatt folytat eljárást.

Ince szerint támadásra kell készülni a cionisták ellen

Ince Béla februárban egy neonáci rendezvényen is felszólalt, akkor a budai vár ostromát és a jelen kort párhuzamba állítva azt mondta: „akiknek nem lett volna elég probléma egy gyomorlövés, benzinnel lelocsolták és felgyújtották. Mi sem várhatunk sokkal jobbat a cionista világhatalom képviselőitől. Ránk is hasonló dolgok fognak várni, hogyha nem készülünk fel a támadásra. Nem a menekülésre, nem a hátrálásra, hanem a támadásra” – szögezte le Ince, aki a HVIM-ben Zagyva György Gyula és Toroczka (Tóth) László közvetlen munkatársa.

„Reggel munkába megy, este felrobbant valakit”

Ugyancsak ő volt az, aki tavaly márciusban arról beszélt, hogy a maga részéről a német Werwolf terroregységeket tartja követendő példának. Egy Budaházy György bebörtönzése elleni tiltakozó gyűlésen Ince Béla a fegyveres népi ellenállásról szónokolt, ami napjainkban szerinte nagyjából úgy működne, ahogy a második világháború végén megalakult Werwolf egységek: népi terrorszervezetként, melyek működésének köszönhetően a Harmadik Birodalom legyőzői a háború vége után másfél évtizeddel sem tudhatták, hogy hol robban fel egy bomba, mikor szorítanak kést a nyakukhoz.

A HVIM elnökségi tagja arra kérte az egybegyűlteket, mindenki kezdjen küzdő- vagy önvédelmi sportokra járn, ismerkedjen meg a számára hozzáférhető fegyverekkel, mert lehet, hogy eljön az az idő, „amikor mindenki el megy a munkába reggel, aztán este felrobbant valakit”. „Ki tudja”, morfondírozott Ince, majd sietve hozzátette, hogy ő nem akar senkit semmire buzdítani, hiszen Budaházyt is ezért sikerült elkapni, ő mindössze felveti a lehetőséget, hiszen miért ne az ő oldalukra dőljön el az ország sorsa a későbbiekben.

Ince miatt zárták ki egyébként két évvel ezelőtt a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalmat az alkotmány előkészítéséből. Minden frakció öt társadalmi szervezetet kérhetett fel a részvételre, a Jobbik többek között a HVIM-et nevezte meg, azonban Ince Béla egy Szálasi-idézetet tartalmazó e-mailben vette fel a kapcsolatot az alkotmány-előkészítő bizottsággal. Ince leveleinek végén az állt, hogy „minden mozgalom olyan erős, amilyen ellenhatást tud kiváltani”.

„Az újfasizmus előretörésének újabb állomása”

A XIII. kerületi önkormányzat az MTI-hez eljuttatott közleményében azt írta: „félő, hogy az emberek ezreinek múltját megszenteltető, a ma élők számára félelemkeltő cselekedet az újfasizmus előretörésének újabb állomása”.

A Mazsihisz „felháborítóan és rémisztően” tartja, hogy egy hét leforgása alatt meggyalázták Raoul Wallenberg emlékművét a II. kerületben és a Vízafogón található mártíremlékművet – olvasható a szervezet által az MTI-hez eljuttatott közleményben. Közölték, hogy feljelentést tettek a rendőrségen.

A Fidesz elítél minden provokációt

A Fidesz elítél mindenfajta politikai provokációt – közölte az MTI-vel a szoborgyalázásokkal kapcsolatban a párt szóvivője. A Fidesz és a magyar kormány többször is világossá tette, hogy teljes mértékig elítél minden szélsőséges megnyilvánulást, elkötelezett az alaptörvény mellett, amely Magyarországon mindenkinek biztosítja a békés és biztonságos élet feltételeit – olvasható Selmeczi Gabriella közleményében.

„Ugyanakkor elítélünk mindenfajta politikai provokációt is, hiszen nyilvánvaló, hogy a szélsőségek egymásból táplálkoznak és egymást erősítik” – fogalmaz a Fidesz szóvivője. A közlemény nem utal arra, mely szoborgyalázásokat ítéli el a párt.

(atv.hu / MTI)

Ünnep az Ungvár utcában

Huszdik születésnapját ünnepelte a Benjámín Óvoda bohócokkal, lovaglással, ugrálóvárakkal, lufikkal, azaz mindennel, amivel egy óvoda csak ünnepelhet. A száz gyermek szüleikkel, nagyszüleikkel, a protokollvendégekkel zsúfolásig töltötte meg a zuglói óvoda helyiségeit. Az ünnepi beszédet, amelyet Zoltai Gusztáv, a BZSH-Mazsihisz ügyvezető igazgatója, az esemény fővédnöke tartott, az alábbiakban közöljük.

Tisztelt Meghívottak! Kedves Vendégeink és Benjámín Óvodások! Nagyon sok szeretettel köszöntök minden jelenlévőt ezen az ünnepnapon!

Ma húszéves a Benjámín Óvoda! Nagyon nagy öröm mindannyiunknak, hogy a magyarországi zsidóság magáénak tudhat egy olyan intézményt, ahol száz gyermek cseperedik és tölti boldog gyermekkorának mindennapjait. Játékosan elsajátítja a zsidó kultúrát és megismeri hagyományainkat, hogy majdan ő is továbbadhassa gyermekeinek.

Egy olyan ember áll Önök előtt, akinek volt „szerencséje” túlélni egy szörnyű világegés poklát. A zsidóság története a kezdetektől napjainkig egybeforr az újrakezdés küzdelmével, melynek egyik pillérét a jövő zsidó nemzedékének nevelése jelentette mindig is.

Elődeink és mi is tisztában voltunk és vagyunk azzal, hogy túlélésünk záloga az, ha gyermekeinknek és unokáinknak átadjuk hitünket, megtanítjuk őket vallásunk alapjaira, tanításaira, a szokásainkra és hagyományainkra.

A jövőnket látom ma itt. Azt, hogy a zsidó nép képes volt ismét, újra és újra a hite mellett kitartva, azt megőrizve, a legifjabbaknak átörökl-

teni a lelkiünkben lévő reményt és szeretetet. Van miért küzdenünk és él-nünk! Egyre több fiatal zsidó család gondolja úgy, hogy megkeresi gyökereit, és fontosnak tartja, hogy a legapóbbak is ismerjék hovatartozásukat és büszkén vállalják zsidóságukat!

1992-ben, amikor megnyitotta kapuit az intézmény, csupán csak öt gyermek kezdte ebben a régi, egykor volt bölcsődeépületben óvodás életét. Akkor legmerészebb álmainkban sem remélhetjük, hogy húsz év elteltével egy csodaszép új épületben ün-

nepelhetünk, régi és új benjáminosok együtt.

Az első óvodásaink ifjú felnőttek. Az igazi, nagybetűs életet most kezdik. Bízunk abban, ha gyermekeik születnek, örömmel jönnek vissza hozzánk úgy, mint a mai napon is.

Köszönetet kell mondanunk az itt jelen lévő dr. Réti Sigrídnak, aki létrehozta az óvodát. Húsz évvel ezelőtt izraeli forrásból életre hívta a Ben Yehuda Alapítványt.

A kezdeményező felismerte a rendszerváltáskor a lehetőséget, mely az új korszakban felnövő zsidó gyermekekben rejtőzött. Ez a lehetőség pedig egyrészt a magyarországi zsidóság tényleges létszámának növelése, másrészt pedig a zsidó identitástudat terjesztése, mely alapja lehetett a hazai zsidóság kulturális és gazdasági felemelkedésének és társadalmi elismertségének.

Ezeket a távlati lehetőségeket a Hitközség vezetése is elismerte és támogatásra méltónak találta, ezért döntöttünk úgy 1994-ben, hogy az addig alapítványi formában létrejött intézményt a Budapesti Zsidó Hitközség keretein belül működtetjük tovább. Tíz év elteltével a régi épületet, amely életveszélyessé vált, el kellett bontani, és helyére a fenntartó egy korszerű óvodát építtetett.

Az intézmény húsz éve működik sikerrel. Nemcsak a fenntartók érdeme mindez! A magyar zsidóság érdeme! A szülőké, akik a zsidó hagyományokat őrizni és átöröklíteni szeretnék. Az itt dolgozó nevelőké is a dicsőség. Mindannyiunké a siker!

Szeretném megköszönni Rádainé Somosi Évának az elmúlt húsz évet, mely alatt vezetésével az intézményt ismertté és elismertté tette! Kitartóan küzdött és győzködte a fenntartót, hogy az óvodának van jövője, és szükséges egy olyan épületet biztosítanunk, mely méltó arra méretében, felszereltségében és nem utolsósorban szellemiségében, hogy a felnövekvő zsidó ifjúságot elindítsa első útján az emberré válásban.

Nagyon sok sikert kívánok a most iskolába menő gyermekeknek és szüleiknek, nagyszüleiknek. További boldog óvodás éveket kívánok a még benjáminosoknak.

Kívánok mindenkinek sikeres, boldog jövőt, melyben gyermekeink büszkén viszik tovább hagyományainkat!

A Wesselényitől Jeruzsálemig

Senki sem mondhatta, hogy messze vagyunk, mint Makó Jeruzsálemtől, hiszen egy délelőttre beköltözött Jeruzsálem a Maszoret Avot Amerikai Alapítványi Óvoda és Iskolába.

A Jeruzsálem Nap az intézmény immár hagyományos közösségi eseményeinek sorába illeszkedett. A gyerekek pedagógusai vezetésével hetek óta ismerkedtek a város történetével, vallási vonatkozásaival, érdekes helyszíneivel, s a tanultak mozaikdarabkáiból építettük föl saját Jeruzsálemünket erre a napra.

A program *Sugár Sára* igazgatónő köszöntője után az ovisok táncával kezdődött az udvaron. Ezt követően a földszinti nagy előadóban az első öt évfolyam tanulójának angol nyelvű produkciói és az esemény témájába vágó tudományos előadások, beszélgetések váltották egymást.

Jeruzsálem a falon

Vendégünk volt *Fekete László* főkántor, valamint *Fenyő Ágnes*, aki a Múlt és Jövőről beszélgetett *Zima András*sal.

A rendezvény látogatói nagy várakozással és nagy tapssal fogadták *Ilan Mor* izraeli nagykövet, a rendezvény védnöke előadását, aki személyes élményeivel színesítette a Jeruzsálem mai helyzetét, szerepét bemutató, jó hangulatú eszmecsere-t.

A program hátralevő részében a felnőttek az udvaron kialakított grillterazon szüszölhettek, jóllakhattak a szakképzőseink által készített finomságokkal, vagy zsidó szervezetek programjaival ismerkedhettek az épületben.

Ezalatt a gyerekek nyolc állomást felölelő „akadályversenyen” vettek részt. Ennek keretében játékos formában kipróbálhatták és bővíthették vallási, történelmi ismereteiket, hajtogathattak Izrael területén valaha élt állatokat. A tornateremben „aszfaltrajzverseny” és ugrálóvár várta a kicsiket. Minden egyes feladat megoldását követően a gyerekek egy-egy puzzle-darabkát kaptak. Aki minden állomáson jól oldotta meg a feladatokat, az összegyűjtött darabokból egy Jeruzsálemet ábrázoló hűtőmágnest készíthetett magának emlékül.

A rendezvényt megtisztelte látogatásával *Deblinger Eduárd*, a MAOIH elnöke és az előjáróság több tagja, valamint *Szabó György*, a Mazsók elnöke is. Valamennyien elismerően nyilatkoztak a látottakról, és további támogatásukról biztosították az iskolát.

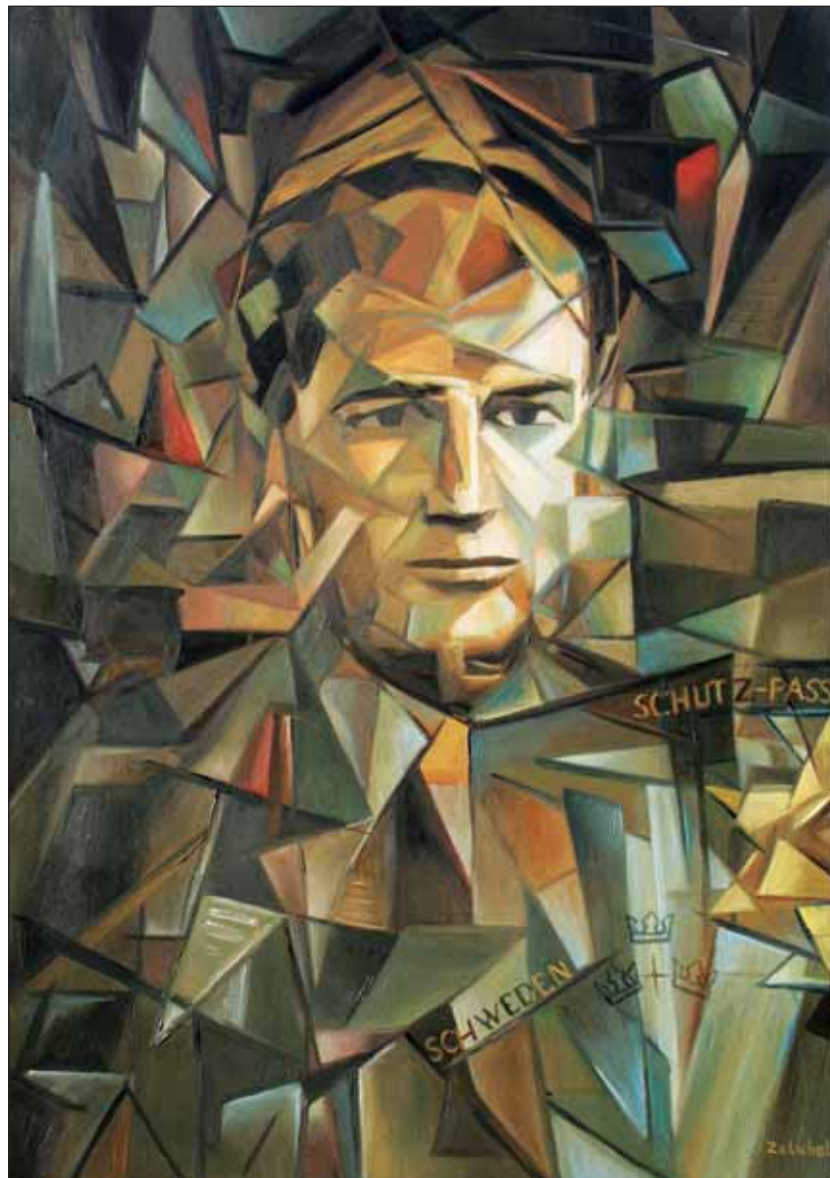
A nap sikerén az intézmény minden dolgozója és tanulója sokat fáradozott. A rendezvény a MAOIH, az izraeli Pincus Alapítvány, a Mazsók, a Fortune Magyarország Kft. és a Kokilla Prec Kft. támogatásával jött létre.

JJ

Mártír-istentiszteletek 2012

Június 17.		
Esztergom	11.00	temető
Gyöngyös	11.00	temető
Tótkomlós	14.00	Hősök tere, emlékmű
Győr	11.00	temető
Révkomárom	10.30	temető
Ács	15.00	emlékmű
Nagygyeőr	17.00	emlékmű
Nagykőrös	11.30	zsinagóga
Salgótarján	11.00	temető
Sátoraljaújhely	11.00	temető
Június 24.		
Békéscsaba	15.00	zsinagóga, emlékpark
Gyula	12.00	temető
Hódmezővásárhely	17.30	zsinagóga
Kaposvár	10.00	zsinagóga, temető
Nagykátán	13.00	temető
Szeged	10.00	emlékmű
	11.00	zsinagóga
Szolnok	10.30	zsinagóga
Vác	10.00	zsinagóga
Veszprém	10.00	temető
Pásztó	9.30	zsinagóga
	10.00	emlékmű
	11.00	temető
Kiskőrös, Kecel, Soltvadkert	15.00	Frankel L. úti zsinagóga
Július 1.		
Debrecen	10.00	temető
Dombóvár	14.00	temető
Keszthely	11.00	zsinagóga
Jászberény	11.00	temető
Pécs	10.30	zsinagóga
	12.00	temető
Tapolca	13.30	emléktábla, temető
Tiszafüred	9.45	temető
Dabas	15.00	felsődabasi temető
Július 8.		
Karcag	11.00	temető, zsinagóga
Soroksár	9.00	temető
Erzsébet	10.15	temető
Csepel	11.30	temető
Sopron	11.00	temető
Szombathely	11.00	imaterem
	12.00	emlékfal
	12.45	temető
Szekszárd	10.30	Babits Mihály Műv. Ház
Július 15.		
Pápa	10.30	zsinagóga
Rákospalota, Pestújhely, Újpest	18.00	zsinagóga

A további időpontokat folyamatosan közöljük. Kérjük olvasóinkat, hogy az időpontokat, helyszíneket rendszeresen kísérjék figyelemmel, mert változás lehetséges.

Zalubel István olajfestménye Wallenbergről

MAGÉN ISTVÁN

Levél egy zsidó barátomhoz

Olvasonapló

Egy ilyen könyvcím mindenesetre figyelemfelkeltő. Talán meghökkenő, hogy valaki, aki mások vallási hovatartozását számon tartja, barátjának nevez egy zsidót, gondolhatnánk. „Az ember több, mint önmaga, különösen több, ha nemcsak valódi lehetőségeit, korlátait tekintjük, hanem vágyait, eszményeit is” – írja *Várszegi Asztrik* bevezetőjében, majd hozzáfűzi: „Szerzőnk ismeri a fájdalmas múltat, a szorongó jelent. Vádolhatja, kritikát gyakorolhatja, igazságot oszthatna, de nem teszi.”

Az ember olykor több, olykor kevesebb, mint önmaga, olykor az állatnál is kevesebb. „Első pillantásra ez a megfogalmazás eleget látszik tenni a szimmetrikus kölcsönösségen nyugvó társadalom (...) valamennyi követelményének” – magyarázza a filozófus *Heller Ágnes*.

Jerzy Kluger valamikor a harmincas évek derekán a Nowy Dziennik című krakkói zsidó újságból értesült arról az antiszemita hullámról, mely Németországban indult ki, s gyilkos szökőárként árasztotta el Lengyelországot. A „zsidók nagybátyjának” nevezett Pilsudski marsall (1867–1935) halála után a szennyes áradat elérte a Krakótól hatvan-egynéhány kilométerre lévő Wadowicét is. Miközben a lengyel sajtó kettős játékot űzött, a Polska Karta című lap mottójaként ez állt: „Amilyen a légyerpapír a legyeknek, olyan a Polska Karta a zsidóknak.” Gátálatlanul folytatódott a gyűlöletbeszéd. Egy reggel Lolek, a wadowicei gimnáziumi színjátszó kör vezetője szomorú arccal állított be a barátjához, Jurekhez: „Tudod, hogy elmegy Ginka?” Beer Ginka a krakkói orvosegyetemre járt. Részt vett a színjátszó kör munkájában. Tehetséges amatőr színész volt. „En nem bírom tovább – kesergett az égő fekete szemű Ginka. – Ez a levegő megmérgezte, úgy érzem, mintha fuldokolnék. Ezért úgy döntöttem, hogy elmegyek innen. Palesztinába megyek, ott lesz a hazám.”

A levelet maga a pápa írta. „Meggyilkolt honfitársaid és hittestvéreid közül sokan társaink voltak az elemi iskolában, később a wadowicei gimnáziumban, ahol ötven évvel ezelőtt érettségiztünk” – olvashatjuk abban a lengyelül írott levelében, melyben a II. János Pál néven Szent Péter utódjának kinevezett Karol József Wojtyła írt gyerekkori barátjának, a zsidó Jerzy Klugernek, akihez élethosszig tartó barátság – mindvégig csak mint Lolek és Jurek barátsága – fűzte. A tanulmányunkkal megegyező című könyv magyar fordítása 1993-ban készült el az Auróra Kiadónál. Elég régen ahhoz, hogy tartalma, mondani valója a kultúra véráramával eljusson és beépüljön a társadalom testébe, tudatába, és egészségesebbé tegye azt. „A saját béklyóiba gabalyodott embereknek, a magára szűkült kicsiny világoknak távlatra, a testvérvizsolyban élő emberiségnek a testvériség és a béke látomására van szüksége” – írja *Várszegi Asztrik*. Úgy tűnik, sajnos ez a könyvecske hazánkban aligha töltötte be feladatát. Pedig a könyvet Gian Franco Svidercoschi, a Vatikán egyik legnevesebb újságírója, a II. János Pál pápa életéről szóló, azóta már több kiadást megért Karol élete című mű szerzője írta, és a magyarországi hitélet két legmeghatározóbb személyisége, *Várszegi Asztrik* bencés szerzetes, püspök, OSB pannonhalmi főpap és *Schweitzer József* főrabbi, az Országos Rabbiképző Intézet akkori főigazgatója ajánlotta.

Ritkán jelenik meg könyv, melyet egy keresztény és egy zsidó egyházi főméltóság együtt ajánl. „Úgy vélem, hogy aki végigolvassa ezt a gyönyörű könyvet, maga is felismeri ennek a barátságának a titkát, ami nem más, mint a szeretet” – írja *Schweitzer József*. Akiba azt mondta, hogy a szeretet vezérelv a Tórában, míg Ben Ázzáj hozzátette, hogy „ez az emberiség története”.

Történelmi találkozó: János Pál és Elio Toaf, Róma főrabija

Egy keresztény és egy zsidó egyházi méltóság egymással barátságban, az emberiséget éltető testvéri eszmék nagyszerű kötelékében szövetkezik az évezredek óta köztük meredező fal lerombolásához, egy „angyali üdvözléshez”, melyben a pápák történetének egyik legjelentősebb személyisége magához öleli barátját, és rajta keresztül az egész zsidóságot. „...ebben a Templomban minden nép és nemzet veletek érez... Bizonyosan nemzetek szenvedése, a holokauszt lebeg szemünk előtt, amikor az emberek, a nemzetek és az egész emberiség figyelmét kívánjuk felhívni: a Ti nevétekben a pápa is felemeli szavát” – olvashatjuk II. János Pál levelében.

„...nem tudjuk elfogadni az adott tényeket, mindig kell tudni, hogy mikor és minek...” – írja *Schalom Asch* regénytrilógiájának Varsó című kötetében. A történet *Svidercoschi* olvasatában egyszerű és sallangmentes. És hogy az is maradhatson, a „mikor és minek” terhélt mentes. A drámai fordulatokkal teli huszadik század eseményeinek ismeretében azonban az olvasó kiegészítheti, miközben a történet szövevéke „mindig felfelisk valahol”, aztán újra szövédik, majd összekuszálódik megint.

Egy reggel, a viharfelhőkkel borított 1938-as évben Wilhelm Kluger ügyvéd réztáblájához valaki oda-biggyesztette az ügyvéd héber nevét, a Zeévet. Kluger ügyvédnek mint a wadowicei hitközség elnökének kötelessége volt védelmezni hittestvéreit „minden esetleges jogtiprással és erőszakkal szemben”. Mint az út mentén a gaz, burjánzik a rasszizmus, az antiszemitizmus. Mindenki tudja, ki mennyit ér, ki zsidó és ki nem, ki antiszemita és ki nem. Ha verekedés tör ki, néhányan a keresztények közül, Karol Wojtyła is, zsidó társaik védelmére kelnek. „A zsidók évszázadok óta élnek Lengyelországban, és hozzájárultak az ország fejlődéséhez. Az orosz megszállás elleni felkelésben is részt vettek.”

Pedig az élet szép volt, a fiatalság örök... „Illatos, enyhe április volt.” A fiatalok az anchlussról vitakoztak, meg egy könyvről, egy szatirikus regényről, melyben *Retlichnek*, a főhősnek a neve anagrammája Hitlerének. Semmi sem elsőprőbb, semminek sincsen nagyobb jelentősége annál, hogy a pápa, a római egyház feje magához öleli a megvetett zsidóságot. *Schweitzer József* arról ír, hogy amikor a pápának bemutatják a zsidó küldöttség egyik tagját, *Beer Ivánt*, a pápa így felelt: „Ilyen nevű kedves ismerőseim voltak Krakóban – s mi a meglepetéstől alig találtunk szavakat.” Bizonyára a szomszédjukra gondolt, a Beer családra, meg a fekete hajú, varázslatos, energikus Ginka Beerre.

Déjà vu érzés. A világ egységének holokauszton inneni és túli érinthetlensége, kozmikus rendje, időtlenségét megformáló organikus egysége, mely a maga hibáival és szörnyeteivel együtt is csodálatos... „Szevasz, Jurek.” „Szevasz, Lolek.”

Az egyszerű, pátosmentes szavak mögött ott húzódik ennek a barátságának az egész történelmen átsugárzó jelentősége. Karol Wojtyła szembe fordult egy megdönthetetlennek látszó determinizmussal. Amikor évtizedekkel később a két férfi, az egyik mint II. János Pál pápa, a másik egy egyszerű zsidó ember, lehetne bármelyikünk, ismét találkozott, ugyanígy üdvözölték egymást. Karol Wojtyła, azaz Lolek, azaz a katolikus egyház feje, II. János Pál a zsidó nép iránti elkötelezettségét így deklarálja: „...melyen sajnálja az egyház, mely megemlékezik a zsidókkal való közös örökségéről, mindazt a gyűlöletet, üldözést és az antiszemitizmusnak sokféle megnyilatkozását, amely bármikor és bárki részéről a zsidók ellen irányult.”

„Búcsúzáskor mindketten kezüket nyújtották. Aztán mégis ölelés lett belőle. Wojtyła mélyen a szemébe nézett, és olyasmit mondott, ami még barátját is meglepte. Pontosabban nem várta volna. „Egy napon a zsidóknak és a keresztényeknek így kell találkozniuk.” „Szevasz, Lolek!” – mondta Kluger. – „Szevasz, Jurek!” – köszönt II. János Pál pápa.

Lolek és Jurek barátsága a gyermeki lét ártatlanságából sugárzik felénk.

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Írország

A helyi közösség külföldi támogatók segítségével a Dublinban működő ír Zsidó Múzeum jelentős bővítését tervezi, amelyhez a kezdeményező 13 millió fontot szeretnének összegyűjteni. *Debby Briscoe*, az intézmény vezetője kijelentette, hogy „bámulatos az út, amit az írek és a zsidók együtt megtettek”. „A múzeum feladata, hogy megőrizze a közösség múltjának emlékeit”. Írországból mintegy 750 zsidó él, de az ott letelepedett külföldieket is figyelembe véve, számuk megközelítheti a kétezret. A csúcst a múlt század negyvenes éveit jelentették, amikor hatezer hittestvérünk lakott az országban. Jelentős részük később Izraelbe és az USA-ba távozott. Írországból született *Chaim Herzog*, Izrael volt elnöke is. A közösség több neves személyt adott az országnak. Zsidó származású *Alan Shatter* igazságügyi miniszter, valamint Dublin és Cork korábbi polgármesterei. Dublinban három, Corkban egy zsinagóga működik.

Franciaország

A franciaországi zsidó intézményeket képviselő tanács (CRIF) marseille-i tagszervezetének hagyományos évi vacsoráján részt vett Manuel Valls, az új kormány belügyminisztere is. Valls kijelentette: „Nem tudom elfogadni, hogy olyan ügynevezett prédikátorok és teológusok jöjjenek hozzánk, akik kemény vagy kedves szavakkal a zsidógyűlöletet hirdetik.” „Ha egy zsidót megtámadnak, olyan, mintha Franciaországot támadnák meg.” „Bármelyik felekezet ellen intézett támadás sértés a Köztársaság és értékeink ellen.” A rendezvényen megjelent *Mohammed Moussaoui*, a Francia Muzulmán Hitűek Tanácsának elnöke is, akit a miniszter „a bölcsesség és a párbeszéd emberének” nevezett. *Michèle Teboul* (a CRIF regionális elnöke) javaslatára a résztvevők egyperces csenddel emlékeztek meg a Toulouse-ban és Montaubanban elkövetett rasszista merényletek áldozatairól.

Görögország

A május 6-i választásokon az Arany Hajnal nevű újnáci párt 21 képviselője is bejutott a parlamentbe. *Nikosz Michaloliakosz*, a párt elnöke egy tévéadásban kétségbe vonta az SS haláltáborainak és a gázkamráknak a létét. A Görög Zsidó Központi Tanácsa nyilatkozatban ítélte el a politikai kijelentéseit, és „követelte, hogy a kormány szigetelje el Európa legsötétebb ideológiájának görög újjáélesztőit”. Az athéni egyetemen tartott tiltakozó gyűlésen több holokausztútló is felszólalt, akik visszaütötték a szélsőséges politikai hazugságait. A második világháború előtt az országban mintegy 80 000 zsidó élt, közülük 65 000-en a „végső megoldás” áldozatai lettek. A politikai patt helyzet miatt június 17-én új választást tartanak Görögországban.

Törökország–Izrael

A JTA Zsidó Hírgyűjtemény szerint az izraeli kormány egy harmadik ország ankarai nagykövetsége útján hatmillió dollár kártérítést ajánlott fel a Hamasz terroristaszervezet által uralt Gázai övezet felé tartó flottilla Mavi Marmara nevű hajóján történt összecsapás török áldozatai és hozzátartozói részére. Az eset 2010. május 31-én történt, amikor a többszöri figyelmeztetés után a fedélzetre érkezett izraeli kommandó megállította a blokk áttörésére készülő hajót, és az „utasok” egy része különböző eszközökkel ellenállt a katonáknak. A hat hajó közül öt félreállt, csak a Mavi Marmara próbált továbbhaladni. Az akciónak több török halottja és tucatnyi sebesültje volt. A kommandó tagjai közül kilencen sérültek meg. Az izraeli javaslat szerint a kártérítés kifizetése egy Törökországban működő zsidó alapítványon keresztül történne.

kovács

Keren Hayesod – United Israel Appeal

1.

Egy álom megvalósításának 90 éve

Több mint 90 évvel ezelőtt cionista aktivisták kis csoportja gyűlt össze Londonban abból a célból, hogy létrehozzanak egy globális együttműködési hálózatot, mely biztosíthatja Izrael Állam megalapítását, biztonságát és jólétét. A cionista mozgalom forrásteremtő ágaként megeremelt Keren Hayesod (magyarul: Az Alap Alapítvány) a zsidó állam építésének, növekedésének és fejlesztésének élharcosa. Története szétválaszthatatlanul összefonódik Izrael Állam történetével.

Korai éveiben a zsidó világ különböző pontjairól származó adományok segítségével a Keren Hayesod Európából zsidó menekültek tízezreit juttatta el Izrael földjére, segítette befogadásukat, több mint 900 városi és falusi települést hozott létre, otthonokat és munkahelyeket teremtett az új bevándorlók számára. Mindeközben támogatta az ipari beruházásokat, valamint fejlesztette a megalapítandó állam gazdasági, oktatási és kulturális intézményrendszerét.

Izrael Állam megalapítása után a KH (angol nevén: United Israel Appeal) a fiatal ország egyik nemzeti intézményévé vált, és az állam kizárólagosságát adott a szervezetnek a forrásteremtési feladatok elvégzésére az egész világon (csak az Egyesült Államokra nem terjed ki a kizárólagosság). Az izraeli parlament 1956-ban mindez a Keren Hayesod-törvényben rögzítette. E történelmi együttműködés tavaly októberben ismét megerősítést nyert, amikor *Benjamin Netanjahu* miniszterelnök aláírta azt az együttműködési egyezményt, amely elismerte a Keren Hayesod támogatóinak 90 év alatt szerzett multhatatlan érdemeit.

Napjainkban a Jewish Agencyvel szoros együttműködésben a KH megkettőzte erőfeszítéseit Izrael Állam nemzeti prioritásainak előmozdítása érdekében. A mai Izrael előtt álló kihívások tükrében a KH küldetése három fő területre terjed ki.

Az izraeli társadalom erősítése, elsősorban társadalmi és oktatási programokkal, főleg a kiemelt fejlesztési övezetekben. Az Ifjúság Jövője és más innovatív programoknak köszönhetően minden évben halmozottan hátrá-

nyos helyzetű gyermekek és fiatalok kapják meg egy szebb jövő lehetőségét Izrael egész területén.

A bevándorlás és a befogadás előmozdítása. 1948 óta a KH-UIA adományozói több mint 3 millió bevándorlót (köztük az 1990 óta a volt Szovjetunióból érkező egymillió új bevándorlót) segítettek az alijázásban és izraeli új életük megalapozásában.

A zsidó és cionista oktatás fejlesztése a diaszpórában. E programok közül kiemelkedik a hosszú távú MASA program, melynek segítségével csaknem tízezer fiatal jut el minden évben Izraelbe. E programok résztvevői kimutathatóan háromszor akkora gyakorisággal vállalnak aktív részt a zsidó életben, mint olyan velük egykorúak, akik nem vettek részt e programon.

Az Izrael Állammal való fokozott együttműködés keretében a KH felvállalta több kiemelt nemzeti fontosságú új projekt támogatását. Ezek között is különleges fontosságot élvez a Miniszterelnöki Hivatal kezdeményezte Nemzeti Emlékhelyek Öröksége projekt, melynek célja megőrizni és ápolni a zsidó nép kulturális és történelmi örökségét Izrael földjén. A KH vállalta, hogy forrásokat terem, melyek lehetővé teszik a kormány programjának megvalósítását és hatásának kiterjesztését.

(folytatjuk)

Eli Keidar

www.kh-uia.org.il • elikei@yahoo.com

Tel.: +36-30-715-4136

Látogassa meg Facebook-oldalunkat!

Ötven éve végezték ki Eichmann

Izraelben 50 esztendeje végezték ki Adolf Eichmann háborús bűnöst, akit az izraeli titkosszolgálat emberei 1960. május 11-én Argentínában raboltak el, hogy a zsidó államban állíthassák bíróság elé.

Az európai zsidóság módszeres megsemmisítését kidolgozó Eichmann pere 1961. április 11-én kezdődött, hatalmas nemzetközi érdeklődés mellett. A náci bűnözőt december 15-én ítélték halálra, és 1962. május 31. éjszakáján végezték ki – ez volt Izrael történelmének első és utolsó, polgári bíróság ítélete alapján végrehajtott kivégzése.

Izraelt alaposan felkavarta a per. Tom Segev izraeli történész így emlékezik vissza:

„Amikor elkezdődött a per, az megtört az Izraelben uralkodó hallgatást a holokausztról, mintha hirtelen kifakadt volna egy nagy seb. A per és a kivégzés olyan volt, mint egy terápia a társadalom számára” – mondja a 67 éves Segev, akire leginkább az volt hatással, „amikor [Eichmann] hamvait az izraeli felszívogatók kívül a Földközi-tengerbe szórta”.

Mára a holokausztra való emlékezés legalább olyan fontossá vált az izraeliek önképe számára, mint az Izraelben élés vagy a héber nyelv. Közvélemény-kutatók szerint tíz iskolás korú közül nyolcan holokausztüléteknek tekintik magukat, jóllehet évtizedekkel a második világháború után születtek.

A holokauszt mint az izraeli identitás része nehézséget is szülhet, mert az érzés manipulálható – figyelmeztet Segev. „Sok izraelinek a lelke mélyén ott van egy holokauszt eredetű félelem, ezért is félnek oly sokan Irántól.”

„Az viszont roppant veszélyes, hogy [a kormányfő, *Benjámín Netanjahu*] amikor az iráni elnökről, *Mahmúd Ahmadinezsádról* beszél, Auschwitzról szóló dokumentumokat lobogtat. Ugyanis a holokauszt okozta félelem miatt az ember elveszítheti racionális gondolkodását, azt a képességet, hogy racionális döntéseket hozzon” – véli a történész.

A magyarországi zsidóság deportálását is Eichmann szervezte meg, Magyarország német megszállását követően kapta a parancsot, hogy különítményeivel utazzon Budapestre. Az általa irányított német és a magyar hatóságok együttműködése révén néhány hónap alatt több mint négyszázezer vidéki zsidót hurcoltak haláltáborokba. Edmund Veesenmayer, Hitler teljhatalmú magyarországi megbízottja július 11-én összevitte Eichmann átiratait: az előző napig 147 szerelvényel 437 402 zsidót deportáltak Magyarországról. Mint *Szita Szabolcs* történész megállapítja, Eichmann „erkölcsöt nem ismert, az emberitást életcélként tekintette. A legcsekélyebb jelét sem adta bármiféle emberi érzésnek a zsidók iránt”.

Amikor nemzetközi tiltakozásokra Horthy kormányzó júliusban leállította a deportálásokat, Eichmann távozott, de az október 15-i nyilas puccs után visszatért a fővárosba, hogy befejezze az „Endlösung”, a végső megoldás forgatókönyvét. A cél az volt, hogy a budapesti zsidóságot is a német haláltáborokba tereljék, vagy ha ez már „logisztikai” nehézségbe ütközik, gondoskodjanak a megsemmisítésükről. 1944 karácsonyán Eichmann embereivel együtt elmenekült, mielőtt az orosz ostromgyűrű bezárult volna Budapest körül.

Perén – a legtöbb náci háborús bűnőshöz hasonlóan – arra hivatkozva hátrította el a felelősséget, hogy „csak parancsot teljesített”, és még azt is csak vonakodva ismerte el, hogy része volt több millió zsidó elpusztításában. Hidegvérű gyilkos volt, még ha a tömeggyilkosságot jórészt íróasztala mellől hajtotta is végre.

Az utolsó óráiról szóló leírások

szerint Eichmann nyugodtan várta sorsát. Vacsorája után megivott egy fél üveg bort, elolvasta fivére két levelét. Fölkereste őt cellájában egy pap, akinek elmondta, hogy a halált megváltásként fogadja. „békével a szívemben”. A német hírügynökség újságírója, Rudolf Küstermeier így tudósított:

„A pap ment előre, amikor Eichmann belépett a kivégzőhelyiségbe. Két rendőr kísérte, egyik a jobbán, a másik a balján. Egy ötven méter hosszú keskeny folyosón vonultak végig, amely Eichmann zárkájától a kivégzőhelyiségig vezetett. (...)”

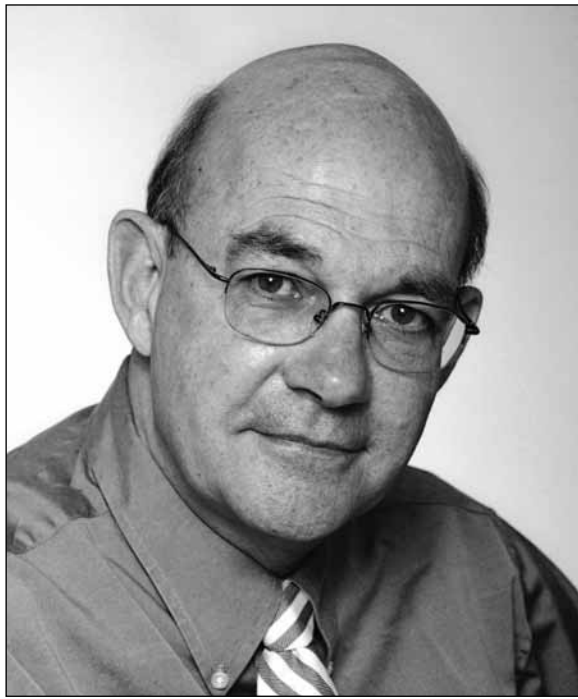
Minden vonakodás vagy habozás nélkül egy négyszögletes lapra lépett, amelyről utóbb kiderült, hogy csapóajtó.

Akarja ezt? – kérdezte tőle a börtönzsemetényzet egyik tagja, és egy fekete szemkendőt mutatott fel. Nem, nincs rá szükségem – válaszolta Eichmann.

A személyzet hátrakötötte kezeit. Mire Eichmann hirtelen nyugodt, de határozott hangon elkezdett beszélni:

Éljen Németország! Éljen Argentína! Éljen Ausztria! Ez az a három ország, amelyhez a legszorosabb kapcsolatok fűztek. Nem fogom ezeket elfelejteni. Üdvözlöm a feleségemet, családomat és a barátaimat. A háború és a zászlóm törvényeinek engedelmeskedtem. Készen állok.

Most összekötötték a lábait. Eichmann megszólal: így nem tudok

Tom Segev

állni. Megláztják a kötést. Eichmann újra beszél: Uram, akárhogy is, kisvártatva ismét találkozunk. Minden embernek ez a sorsa. Istenhívőként éltem, istenhívőként halok meg.

Kész! – kiáltja az egyik tisztviselő, aki kezeit és lábait megkötözte. Most felülről leereszkedik a hurok, amely a mennyezet alatti forgatható fagerendáról csüngő, vastag kötél végén helyezkedik el. Eichmann nyakára teszik. Ugyanolyan nyugodt marad, mint előtte. Szemei lefelé, oldalra néznek. Szinte le vannak csukva. Már nem tekint senkire sem. Másodszor is elhangzik: kész! Valaki, aki egy sötét lepellel letakart öltözékben van, és ezért nem látjuk, kioldja a csapóajtót tartó szerkezetet. Egy puffadás. A kötél fut lefelé. Megáll. A halálos ítéletet végrehajtották.”

(mti/para)

Emberség határok nélkül

Ez a történet egy zempléni településről egészen New Yorkig halad. Egy ismeretlen hely adott a világnak egy maroknyi jót, valamit, amire amíg idők lesznek, csak azt mondhatjuk, „emberség”. Ez csupán egy szó, de mennyi minden rejthető a hangok mögött és élhet kimondhatatlanul az emberekben! Nyíri egy kis hegyi község Észak-Magyarországon, Zemplénben, mégis jelentős embereket adott a világnak.

Az itt élő Novák István a „Világ Igaza” kitüntetést kapta, amiért a háború alatt életét és családját veszélyeztetve, 5 zsidó fiút mentett meg. Egyszerűen azért, mert számára az emberség így kívánta ezt meg.

Az üldözött fiatalok sok viszontagságot megjárva, télen a gazda csűrjében, a széna alatt kerestek menedéket. A gondos gazda amikor észrevette őket, megígérte, hogy segítséget fog nyújtani.

Minden nap vitt nekik ételmelet valamelyik családtag, de nagyon elővigyázatosan. A gyerekek is tudtak a dolgról, és ők is csendben tették a dolgukat. Letakarva hordták ki a főtt krumplit, és senki nem is gondolta, hogy mi van a kosár alján.

Három hétig tartott az embermentési akció.

Novák István lánya, Margitka akkor 9 éves volt, és pontosan emlékszik rá, hogy édesapja mennyire segítette a fiatalokat, hiszen fia, Iván is akkor volt a háborúban, és ő is szorulhatott volna az emberek jó cselekedetére.

A felszabadulás után, amikor megindult a háború utáni újjáépítés, mindenkire nagy terhek vártak.

A faluban a megélhetést a gazdálkodás adta, az embereknek vetni kellett a földeken, és aztán aratni az életet adó búzát. A család minden tagjának keményen kellett dolgozni – mondta Géczi Béláné. De édesapám sokszor kérdezte, ha felnézett az égre: Vajon életben hazajutottak-e a fiúk?

Nagyon sajnálom, hogy drága édesapám már nem élte meg azt a hírt, amikor megkerestek bennünket, hogy hogyan is történt az embermentés. Én elmondtam, amire emlékeztem. *Randolph L. Braham* professzor, a kiváló történész-politológus, a magyar holokauszt legnagyobb kutatója meghívott Washingtonba, ahol a Fehér Házban vehettem át a „Világ Igaza” kitüntetést édesapám helyett.

Igazán és őszintén segíteni akart, és látta is ennek a megvalósítható útját. Nem hiszem el, hogy gondolkodott volna azon, hogy veszélybe is kerülhet a család. Egyszerűen mérlegelte az adott helyzetet, és becsületből meg kellett cselekednie, amit lehetett. Ezzel a segítséggel életet és jövőt adott a fiataloknak.

Emlékszem, milyen lázban voltam, amikor elindultam a számomra idegen országba találkozni a hajdani fiatalemberrel.

Az a család, aki engem várt a repülőtéren, pontosan ugyanilyen lázban várta a velem való találkozást. Nagyon szép volt az emlékező ünnepség, amikor 40 év után találkozott a megmentett a megmentő leszármazottjával.

A rendezvény után a professzor vendége voltam, és így alkalom adódott arra, hogy átbeszéljük az elmúlt éveket, mi is történt a családjainkkal.

Iván testvérem meghalt a háborúban, az a családunk soha nem tudta kiheverni. A professzort tiszteletbeli testvérünknek tekintjük.

A világ gazdagabb lett a fiatalok életével és munkájával. *Randolph L. Braham* Amerikában kezdett új életet. Számos könyvet írt, amelyben feltárja a holokauszt eseményeit. Hajdan Désen, Romániában született. A családjának 33 tagját vesztette el.

Ma már otthonának New Yorkot tartja, azt a sokszínű várost, amely anyai küzdelme után egzisztenciát adott neki. Tudását elismerve, a City University of New York az összehasonlító politikatudomány professzorává nevezte ki.

Lejegyezte: Pauleczki Margit

Az életben maradáshoz csodák sora kellett

Interjú Singer Arje Ivánnal

– Az *Igazgató úr az első Magyarországon megjelenő könyve. Miért tartotta fontosnak, hogy megírja édesapja élettörténetét?*

– Édesapám élete nagyon jól jelképezi a magyar történelem 1900-tól 1956-ig tartó időszakát. Magyarországon második legnagyobb textilgyárának, a Kistextnek az igazgatójaként élte át és túl a második világháború szörnyűségeit. A háború alatt származása miatt őt is bevitték munkaszolgálatra, de már egyetlen nap után haza kellett engedni, ugyanis távolléte alatt az üzem egyszerűen leállt, képtelenek voltak folytatni a termelést. Miután visszatért, azzal oldotta meg a nyersanyagproblémát, hogy a háború miatt beszerezhetetlen gyapotot más termékekkel helyettesítette, így aztán a gyár viszonylag zavartalanul működhetett tovább. Később a zsidóüldözés miatt bujkálnia kellett, de a háború befejeztével azonnal visszatért a gyár élére, hogy részt vegyen az újjáépítésben s a magyar textilipar jövőjének megteremtésében. Az 1940-es évek végén Ausztráliába ment az öccséhez, aki már korábban emigrált. Ebben az időszakban sok magyar menekült oda, orvosok, mérnökök, akik egyszerű kétkézi munkásként dolgoztak. Ám édesapám végül inkább hazatért, mert azt remélte, megmenetheti szeretett gyárát az államosítástól. Sajnos azonban ezt már nem lehetett megakadályozni, de mert a kommunista időszakban is szükség volt szakértelmére: bár nem lépett be a pártba, a hazai textilipar egyik szakmai irányítója lett.

– A könyvből hosszan ír a nyilasuralom időszakáról, amikor – ahogy a főszereplő fogalmaz – „az életben maradáshoz csodák egész sora kellett”. Ön ekkor kisfiú volt. Hogy élte meg ezt az időszakot, mennyire érezte az életveszélyt?

– Nehéz időszak volt, de szerencsére többen is segítettek rajtunk. Talán a legemlékezetesebb számomra, hogy édesapám közbenjárására a Hőgyes Endre utca 5. szám alatti francia katolikus bentlakóiskola befogadott minket. Hamis papírokkal, álneven mentünk oda, de Hegedűs Sándor szerzetes atya és társai saját életük kockázatátalával vigyáztak ránk, és igyekeztek megmenteni minket. Később apám egyik hajdani munkása, Szirtes Ol-

ga bújtatott. Itt már messze nem voltam akkora biztonságban, ugyanis rettegtem a nő iszákos férjétől, aki még azzal is megfenyegetett, hogy behajít a Dunába. Apám végül inkább vállalta a kockázatot, magukhoz vett, és a nemzetközi gettóban, a spanyol házban bujkáltunk tovább. Egy éjszakai razzia során a nyilasok elvitték a szüleimet; minket, gyerekeket pedig otthagytak. Majdnem bekövetkezett a legrosszabb, a nyilasok a felnőtteket az éjszaka közepén a Duna-partra hajtották. Egy kilencéves, elkényeztetett gyerek könnyen éhen halhatott volna egyedül, de szerencsére megtörtént az újabb csoda: a spanyol konzul, *Giorgio Perlasca* értesült a nyilas akcióról, és határozott, bátor közbelépésével megmentette a foglyokat a kivégzéstől.

– A könyvből kiderül, hogy az 1950-es években ön és szülei Izraelben éltek, majd ők továbbmentek Ausztráliába. Ön és a felesége azonban csak jó pár évvel később ment utánuk. Beszélne kivándorlásának okairól?

– Izraelben két háborúban is harcoltam mint katoná. Feleségemmel tudtuk, hogy a háborúk folytatódni fognak – igazunk is lett, hiszen tulajdonképpen máig sem fejeződtek be. Ekkor már gyermekeink is születtek, és szülőként úgy éreztük, a legfőbb kötelességünk, hogy felnevelésükhöz megfelelő, békés körülményeket biztosítsunk. A családom ekkor már itt élt Ausztráliában. A hatnapos háború után úgy döntöttünk, a gyermekeink érdekében kivándorolunk a kenguruk földjére, ahol legalább nincsenek háborúk.

– Íróként milyen témák érdeklik? Mennyiben különleges az életművében ez a könyv?

– Mivel fiatal kamaszként hagytam el Magyarországot, Ausztráliában szinte újra meg kellett tanulnom a magyar nyelvet. Erősen zavart, hogy az itteni magyar nyelvű lakosságnak még saját újságja sincs, ezért tizenöt évvel ezelőtt megalapítottam a *Kultúrát*, melyet azóta szerkesztek és kiadok. A lap legfőbb célja, hogy a kint élő magyarok ne felejték el nyelvüket, és lehetőséget biztosítsunk a publikálásra. Az újonnan érkezők mindig megkapják az újságot, mely hirdetésekkel, önkéntes munkából tartja fenn magát. Rengeteget olvasok, három nyelv-

Singer Arje Iván

ven, főként történelmi és szépirodalmi műveket. Édesapám regénye a hetedik könyv, amit írtam. Életem egyik legfontosabb eseménye, hogy ez a mű megjelenik Magyarországon. Hálás vagyok a kiadónak és mindenkinek, akik segítettek abban, hogy eredeti hazám olvasói is megismerhessék a családjunk történetét. Szeretném, ha sokan olvasnák könyvemet. Mint említettem, apám sorsa a múlt század történetét is szimbolizálja, így talán aki elolvassa, tanulhat valamit a háborúkról és a diktatúrákról, melyek a legrettenetesebb dolgok a világon.

Kisantal Tamás

(Forrás: *Alexandra Könyvjelező Magazin*, 2012/4. szám, 42–43. oldal.)

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, házi orvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITA-PHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés minimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdentel.hu és www.mini-implantatum.hu

Örömmel tudatjuk, hogy a Rabbitestület és a Mazsihisz vezetősége megállapodott David Goldberg mohéllal (Németország), aki zsidó fiúgyermekek körülmetélését vállalja. Amennyiben az Ön családjában ilyen szimchá (öröm) van, kérjük, jelentkezzen a Rabbiságon a 413-5580-as telefonszámon vagy a rabbitestulet@mazsihisz.com e-mailen keresztül, hogy a gyermeket Ábrahám szövetségébe felvehessük.

Tóratekercsek, fülínekek és mezüzek számítógépes ellenőrzése és javítása. Farnadi-Jerusalimi Márk. Telefon: 06-70-932-8275, e-mail: sofer@sofer.hu, weboldal: www.sofer.hu

Személyszállítást, felügyeletet, kíséretet vállal leinformálható, korrekt, gépkocsival rendelkező fiatal ember. Tel.: 257-3077, 06-30-977-7016.

Manikűr, pedikűr, takarítás. Hívásra házhoz megyek. 06-20-551-4580.

Otthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszínre telepítésével. Együttműködünk a házi orvossal, kórházi szakorvosokkal. Kóser étkezést is biztosítunk. Szakmai működési engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén árkedvezményt adunk. E-mail cím: alarmcentrum@alarmcentrum.hu, 24 órás telefon: +36-30-443-1016.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammut I.-ben, a II., VI., IX. kerületekben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Licites eljárással eladó ingatlanok!

Bp. III., Czetz János u. 67. sz. alatt 30 m²-es garázs. Kiképzési ár: 2 000 000 Ft.

Gyömrőn 730,35 m²-es kastély 9398 m²-es telekkel és 9758 m²-es kerttel. Kiképzési ár: 95 000 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 604 m²-es telek. Kiképzési ár: 3 900 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 603 m²-es telek. Kiképzési ár: 3 860 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 620 m²-es telek. Kiképzési ár: 4 000 000 Ft.

Sárbogárd, Ady Endre úton 38 m²-es, egyszobás, komfortos örökklakás. Kiképzési ár: 3 900 000 Ft.

Göd, Teleki Pál utcában 535 m²-es telken 53 m²-es, kétszobás, összközműves, teljes lakóingatlan melléképülettel (9,4 m²). Kiképzési ár: 12 000 000 Ft.

Az ingatlanokról a 30-355-9541 vagy a 30-217-3460 telefonszámon lehet érdeklődni munkaidőben.

KASTÉLYOK BERENDEZÉSÉHEZ vásárolok nagyméretű, kisméretű festményeket, **EZÜSTTÁRGYKAT**, 12 személyes evőeszközöket, cukordobozokat, gyertyatartókat, tálcákat stb., Kovács Margit, Gorka kerámiáit, herendi, méissen, Zsolnay porcelánokat, régi álló, fali, asztali díszórákat, antik, barokk bútorokat, tabernakulumot, szekretert, reneszánsz dolgozószobát, bronz-, fa-, márványszobrokat (hibásakat is). Teljes hagyatékért első vevőként a legmagasabb árat fizetem, **KÉSZPÉNZBEN**. Díjtalan kiszállítás, értébecslés, vidékre is. **ÜZLET: XI. KER., MÓRICZ ZSIGMOND KÖRTÉR 16. 201-6188, 06-20-323-4104.**

– **Szeretettel várjuk az érdeklődőket** Domán István főrabbi Zsidók az ókorban című előadás-sorozatának következő részére. Időpont: június 26. (kedd) 18 óra. Helyszín: 1067 Bp., Hunyadi tér 3. 6-os kapukód.

– **Holokauszt Emlékközpont.** Cím: Budapest IX., Páva utca 39. Nyitva: hétfő kivételével naponta 10–18 óra között. Telefon: (1) 455-3333. Honlap: www.hdke.hu. E-mail: info@hdke.hu

– **Könyvbemutató.** Deutsch Gábor judaisztikatanár „...virágzik, mint a pálma...” című kötetét június 26-án, 16.30-kor ismerhetik meg az érdeklődők az ORZSE Oktogonális Termében.

Életjáradéki szerződést kötnék nyolcadik kerületi (Blaha Lujza tér mellett), 55 négyzetméteres, pompás lakásért. Készpénz + járadék. Csak leinformálható, megbízható e-mailekre válaszolok. zsani01@t-online.hu

Szakirányú végzettséggel idős emberek gondozását vállalom otthonukban. Minden megoldás érdekel. Leinformálható. Tel.: 06-30-989-4398.

Angol és héber fordítást, tolmácsolást, nyelvvoktatást vállalom. 2000 Ft/óra, házhoz megyek. 06-30-323-9366.

Társasházak karbantartását, kőművesmunkákat, festést, padlások, pincék, lépcsőházak takarítását vállalom. 06-70-216-0234.

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Nyugdíjas nő munkát vállal, bentlakással is. 06-32-405-019.

Vizes falak utólagos szigetelése, műszerezés falnedvességmérés. Szántó Szigetelő Vállalkozás, 06-30-950-1306, www.falszigeteles.hu

HÁZASSÁG

74 éves, idős hölgy keresi korban hozzá illő úr ismeretségi barátság céljából. Szóba jöhet vidék vagy külföld is. Telefonra válaszolok. „Barátság” jellegére.

Salom komoly társalkodót. Fülöp Zsuzsa. T.: 06-20-934-9523. E-mail: zsuzsa194705@t-online.hu

Köszöntő

Szeretettel köszöntjük laptársunkat, az Izraeli Szemlét alapításának 50. évfordulóját alkalmából. Dr. Arje Kaddar alapító-szerkesztő 1962 áprilisától haláláig állt a lap élén, amely szinte minden irodalmi műfajban közölt írásokat, egyúttal tájékoztatva olvasóit a világ eseményeiről. Jelenleg *Markovits Mária* és *Jygal Kaddar* folytatják sikerrel tovább az alapító által megteremtett és az olvasók által nagyra becsült független társadalmi, kritikai folyóirat szerkesztését.

Halálozások

Munkácsi Éva magyar-francia szakos tanár 2012. május 26-án elhunyt. (x)

NÜB-közyűlés

A Holokauszt Emlékközpontban a tagok nagyszámú részvételével rendezte meg a NÜB 2012. évi közgyűlését.

Frisch György elnök üdvözölte a megjelenteket, majd megemlékezett a nemrég elhunyt Bondi Vilmosról. Ezt követően javaslatot tett a levezető elnökre *Lazarovits Ernő* személyében, akit a közgyűlés egyhangúan elfogadott, majd felkérte *Frisch Györgyöt* beszámolójának megtartására. Az elnök alapos elemzést adott a NÜB elmúlt egy évének tevékenységéről, kiemelve az eredményeket, többek között egyrészt a belföldi zsidó szervezetekkel, másrészt a külföldi lágerbizottságokkal kialakított jó kapcsolatokat. Természetesen rátért arra is, milyen feladatok megoldása előtt áll a szervezet és annak vezetősége, annak ellenére, hogy sajnálatos módon idén az anyagi támogatás lényegesen csökkent.

A levezető elnök megköszönte a szinte minden fontos kérdést felölélő előadást, majd felkérte a felügyelőbizottság elnökét beszámolójának megtartására. *Seres Marcell* részletesen bemutatta a bizottság 2011. évi tevékenységét, ismertette a Közhasznúsági Jelentést és kérte annak jóváhagyását.

Felszólalt *Miklósi Imre, Lebovits Imre, Szőnyi Tibor* és *Ferenczi Pál*, a mauthauseni tábor politikai foglya.

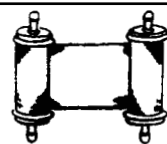
A NÜB elnöke válaszolt a kérdésekre, megköszönve a jó tanácsokat, amelyek segítik a szervezet tevékenységét.

A levezető elnök szavazásra tette fel a két beszámolót, melyeket a tagság egyhangúlag elfogadott, majd további jó munkát és egészséget kívánt.

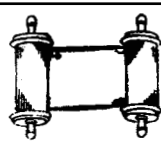
Meghalt Friedman Józsefné

Aki ismerte, Perinek hívta. A fiatalabbak Peri nének. A budai körzet Nőcsoportjának elnökét zájain ádárkor köszöntötték tisztelői, emléklappal és plakettel ismerték el több évtizedes, áldozatos munkáját, amelyet a hitéletért végzett. Önként vállalt kötelezettségei a régmúlt idők klasszikus nőcsoporti feladatai voltak: beteglátogatás, elesettek, rászorultak támogatása és vigasztalása.

Ez utóbbira mi szorulunk most rá. Nyugodj békében, Peri néni! 88 éves volt.

IMAI DÓK

Templomok	Péntek este Jún. 22.	Szombat reggel Jún. 23.	Péntek este Jún. 29.	Szombat reggel Jún. 30.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	19.00	9.30	19.00	9.30
Vasvári P. u. 5. (Iubavicsi)	19.30	9.00	19.30	9.00
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	9.30	19.00	9.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	19.00	8.00	19.00	8.00
Rabbiképző-ORZSE				
(Békkocsis u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	20.35	8.00	20.35	8.00
Alma u. 2.	18.00	8.45	18.00	8.45
Kórház				
(Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	19.00	9.30	19.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	19.00	9.00	19.00	9.00
Berzevicsy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	20.35	9.00	20.35	9.00
Teleki tér 22. (szetárd)		8.45		8.45
Lauder iskola (Budakeszi út 48.)	18.00		18.00	
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	18.00		18.00	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	20.25	8.00	20.25	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	20.25	8.00	20.25	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00	18.00	8.00
Pécs (Füred u. 1.)	18.30	10.30	18.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.00		18.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	18.00		18.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	

NAPTÁR

Június 19. kedd	Sziván 29.	Jom kippur kátán
Június 20–21. szerda–csüt.	Sziván 30 – Tammuz 1.	Ros chodes
Június 22. péntek	Tammuz 2.	Gyertyagyújtás: 8.27
Június 23. szombat	Tammuz 3.	Szombat kimenetele: 9.47
Június 29. péntek	Tammuz 9.	Gyertyagyújtás: 8.27
Június 30. szombat	Tammuz 10.	Szombat kimenetele: 9.47

A Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány (Mazsók) az 1997. évi X. törvény alapján jött létre azzal a céllal, hogy a részére átruházott javakból megteremtse annak lehetőségét, hogy azok a személyek, akik zsidó származásuk miatt faji, vallási vagy más fasiszta szellemű zaklató rendszabályok elszervezői voltak, szociális helyzetüket javíthatassák, közösségeik újjászervezhessék vallási, kulturális, oktatási rendszerüket.

Honlap: <http://www.mazsok.hu>

Adatok a Mazsók 2011. évi mérlegéből és eredménykimutatásából (1000 forintban)

Eszközök:	
• Befektetett eszközök	1 341 559
• Forgóeszközök	1 304 013
• Aktív időbeli elhatárolások	9 628
• Eszközök összesen	2 655 200
Források:	
• Saját tőke	2 426 793
• Céltartalékok	
• Kötelezettségek	26 920
• Passzív időbeli elhatárolások	201 487
• Források összesen	2 655 200
• Bevételek, ráfordítások és eredmény:	
• Közhasznú tevékenység bevétele	5 580
• Vállalkozási tevékenység bevétele	213 197
• Közhasznú tevékenység ráfordításai	117 765
• Vállalkozási tevékenység ráfordításai	69 502
• Adófizetési kötelezettség	8 852
Eredmény:	22 658

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek

Szövetségének lapja

1075 Budapest, Síp u. 12.

Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 3120 Ft

Külföldre 5760 Ft/év

USA és Izrael: 6240 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető

az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsekk: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk

intézkedése a 06-(80)-444-444-es ingyenes

zöldszámon.

Szedés: WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomtatás:

VESZPRÉMI NYOMDA ZRT.

ISSN 0133-1353

Rasszizmus Eb?

Megkezdődött az ukrán–lengyel rendezésű Európa-bajnokság, és a BBC szerint a hírhetden kemény lengyel huligánok, valamint az ország focimeccsein tapasztalható rasszizmus az Eb-n is gondot okozhatnak.

Theo van Seggelen, a profi labdarúgókat képviselő érdekvédelmi szervezet (FIFPro) főtitkára a BBC-nek úgy nyilatkozott, a helyi szurkolók előéletét ismerve nem tartja elképzelhetőnek, hogy lesznek balhék a stadionon kívül és belül egyaránt.

A rasszizmussal kapcsolatban példaként hozza fel a BBC cikke a 2008-ban játszott krakkói derbit, amelyen a Wisla drukkerai antiszemita dalokat énekeltek, és amikor az ellenfél, a Cracovia játékosok egy csere miatt elhagyta a pályát, azt üvöltöttek neki, irány a gázkamra.

Igaz, a Cracovia-szurkolókat sem kell féltetni, ők a Wisla brazil játékosát, Clébert találták meg, és huhogni kezdtek, amikor hozzá került a labda. A FIFPro kimutatása szerint Kelet-Európában a játékosok 9,6 százalékát érte már rasszista inzultus, Lengyelországban ez a mutató 9,5 százalék. Egy másik kimutatás szerint a lengyeleknél a játékosok 6,3 százalékát érte már fizikai bántalmazás a szurkolók vagy az edző részéről, a szeneigali Pape Samba Bât például hat év alatt kétszer is megtámadták Opolóban.

„Korábban a szurkolók rendre azt kiabálták nekem, majom, menj haza, de most már jobb a helyzet a stadionokban” – mesélte Ba. Konstanty Gebert, a lengyel napilap, a Gazeta Wyborcza zsidó származású újságírója szerint Lengyelországban jobban tolerálják a rasszizmust, mint Nyugat-Európában. „Az antiszemita megnyilvánulások tekintetében Lengyelország az európai norma fölött van, de nem hiszem, hogy ettől még az országban rosszabb lenne a helyzet rasszizmus szempontjából, mint például a franciáknál, egyszerűen csak jobban tolerálják. Lengyelországban simán végigmehettek az utcán kipában, amikor Párizsban tettem ugyanígy, zaklatni kezdtek.”

Rafal Pankowski, a Labdarúgás a Rasszizmus Ellen nevű szervezet tagja úgy látja, Lengyelországban egyre kevesebb a rasszista incidens. Pankowski azt is hozzátette, a rasszizmus sokkal inkább jelen a klubcsapatok meccsein, mint a válogatottén, és kiemelte, hogy a 2008-as Európa-bajnokságon semmilyen téren nem volt gond a lengyel szurkolókkal. Pankowski szerint az is optimizmusra ad okot, hogy az országban történelmi eseményként tekintenek az Eb-re, és pozitív hangulat érezhető.

(origo.hu)

Tóth Emil 70

A Schweitzer Baráti Kör pénteki kidusán nemrégiben nagy szeretettel köszöntötték Tóth Emil főkántort 70. születésnapja alkalmából.

Schweitzer József ny. országos főrabbi évtizedeken át kedves munkatársát, a főkántort üdvözlő beszédében többek között arról szólt, hogy a zsidó hagyomány megkínálja a slich ciburtól, hogy a gyülekezet könyörgéseit kajl noim veorév, kedves és szívet járó hangon adja elő a Mindenható előtt.

Tóth Emil főkántor kiválóan tesz eleget ennek az ősi kívánalomnak, áhítatkeltő imádságai esztétikai és lelki gyönyörűséget ébresztenek a gyülekezetben, amely mindég szívesen hallgatja az ő imádságos énekeit.

Kifejezve Tóth Emil tisztelőinek és barátainak jókívánásait, a papi áldással fejezte be üdvözlését a főrabbi.

A hívek és barátok nevében Rejtő Zoltán mondott bensőséges gratuláló szavakat, további sikerekben gazdag szent szolgálatot kívánva az ünnepeltnek.

A rodoszi zsinagógában turistaként. Kél málé ráchámim

amely mindég szívesen hallgatja az ő imádságos énekeit.

Hacsek és Sajó

Hacsek: Alászolgája, Sajó!

Sajó: Sálom!

Hacsek: Mi az? Zsidóra veszi a figurát? Különb is hónapok óta nem láttam! Mit csinált?

Sajó: Alijáztam!

Hacsek: Akkor most hogy kerül ide?

Sajó: Jeridáztam!

Hacsek: Az első értem, bár ebben a korban...

Sajó: Csakis ebben a korban érdekes! Csak mi emlékezünk mindenre, aminek az eleje most kezdődik!

Hacsek: Jó, jó! De a jerida?

Sajó: Nem tudtam megszokni, hogy a losajn hákajdest láson hákodesnek ejtik!

Hacsek: Mondja, Sajó! Maga tette a hülyét? Mert ha igen, senki nem fogja felismerni, hogy nem az!

Sajó: Na jó! Akkor megmondom az őszintét. Amikor kormányfőnk kijelentette, hogy megvéd bennünket – ez adta meg a végső lökést! Miféle haza az, ahol minket meg kell védeni?

Hacsek: Azért örülök, hogy viszszafeleltél, még eléri a csókakői Horthy-szobor avatását!

Sajó: Ne provokáljon! Mert aztán még valaki leönti kóser sólettel!

Hacsek: Aha, maga arra az ügyvédre gondol... Aki miatt többszöröse emelték a vörös festék árát?

Sajó: Persze hogy arra. Elő is vettem a Szentírást, megkerestem benne Doniél könyvét, és elolvastam a Dániel az oroszlánbarlangban történetet. Tanulságos!

Hacsek: És mit szól a veréshez, amit egyik hittestvérünk kapott az utcán, mivel sábbát lévén, öltözködéséről felismerték, hogy zsidó?

Sajó: Ez a rabbik dolga!

Hacsek:???

Sajó: Pikuách nefes ürügyén hozzanak egy döntést, hogy sábbátkor Nagy-Magyarország képével díszített Trianon-trikóban járjanak a zsinagóga. Fogadom, a ballib oldalról senki nem fogja őket bántalmazni!!!

Zév

Bát micva Újpesten

A sávuotra feldíszített zsinagógában avatták fel Tarnóc Daisy Laurát és Schwarcz Esztert. Szerdóc Ervin rabbi helyettes méltatta az ünnep jelentőségét, majd a leányok aktuális liturgiai részekből adtak elő, bizonyítván felkészültségüket az alkalomra. A vallási vezető a Mindenható áldá-

sát kérte további életükre, majd az előljáróság és a családok bőségesen megterített asztaloknál látták vendégül a megjelenteket. Újpesten 50 éve volt utoljára hasonló szertartás, a jelenleg avatott Daisy nagymamájáé.

(A felvétel nem ünnepkor készült)

SPÁNN GÁBOR

Diagnózis

Az emberi élet az a genetikai aberráció, aminek a mortalitása 100%-os. Ez a tudományos hangzó orvosi halandzsza egy jó humorú gégegyorvos barátomtól származik. Ház mesternyelvre fordítva egyszerűen azt jelenti, hogy aki megszületik, meg is hal, és a kettő között az évek haladásán arányában egyre több a betegség. Szkeptikus perceiben ez azzal szokta megjelölni a doktornő, hogy egészséges ember nincs, csak rosszul kivizsgált. Meglévő nyavalyáim mellé a közelmúltban betársult az alkalmankénti szédülés is. Mivel az ilyen állapotot sohasem előzte meg italos időszak, csak arra gyanakodtam, hogy a hardverem valamely része hibásodott meg. Ezért odaadtam magam az egészségügyi taposómalmának, mondván, egy nyuggernek van ideje végigjárni a kivizsgálás poklát. Kezemben beutalóimmal felkerestem az illetékes szakrendelőt és kórházat, hogy az orvostudomány gyakorolhassa rajtam határainak fessegetését. Éhgyomorral elindultam – a vérvétel okán –, és az első kellemetlen zuhany az egészségügyi intézmény előtt ért. Tudniillik az utca egyik oldalán állt a komplexum, melyben gyógyításomat véltem remélni, az utca túloldalán pedig hatalmas tábla hirdette, hogy ott temetkezési hivatal működik, gyorsan, tapintatosan. Tudom, hogy az élő ember által igénybe vehető szolgáltatások egyike szeretteinek eltemetése. Mégis bizarrnak éreztem, hogy az utca közepén, mint a mesében, már vizsgálataim előtt választásra kényszerítettek: jobbra menjek-e a gyógyító centrum procedúráira vagy egyenesen balra, megrendelni az elkerülhetetlen vég kelleit. Nálam kevésbé cinikus betegeket biztos halálra rémített volna a választás szűkössége, annak ellenére, hogy míg az egészségügyi épület ütött-kopott régi volt, a temetkezési vállalkozó irodája csupa márvány és csili-vili.

Úgy döntöttem, ha már a beutalóim ügyis ketyegnek valahol az OEP számlarengetének virtuális rendszerében, töltsük meg tartalommal. A kórházban kerestem a vizsgálatok helyeit. A dolog így sem egyszerű, mert a kapuban álló rendészre a kérdésre, hogy hol csapolják meg a véretem, azt felelte, hogy ő egyetlen ilyen helyet ismer, az egy sarokra lévő kocsmát, ha kiderül, hogy MTK-drukker vagyok. Tudniillik őt csak azért tartják, hogy őrizze a házat, nem azért, hogy ismerje. Így is odataláltam a laborhoz, ahol rajtam kívül egy halom sorstársam várakozott. Mivel a reggelizés csak a vérvétel utánra engedélyezett, elég kihegyezett voltam. Nem segített a mentális állapotomon az sem, amikor kijött végre egy nővér, és elordította magát: Jelentkezzen, aki prosztata miatt van itt!

Ezen elgondolkodtam: vajon miért nem elég a szakember számára elkérni a beutalókat, hisz azon kérdőjellel mindenkinél diagnózis szerepel. Az emberi bátorágnak élő példaképe volt az a két férfiember, aki felállt, és merte vállalni a nem túl publikus betegséget. A harmadik jelentkező nőből volt, és alig vártam, hogy magyarázza meg a nővérnek az ő és a prosztata kapcsolatát. Előbb-utóbb sorra kerültem én is, és hatómagammal állhattam az egyetlen szék előtt, ahol a szakasszisztens néákat keresett. Még tanúja voltam, amint az előttem ülő hölgy saját vére láttán lefordult a székről. Gondolom, ez is az ingyenszolgáltatások egyike a betegek számára. Az EKG felé menet leelőzött egy kerekesszék, mütösfű tolt a frissen felpucolt kövezeten. Az a folyosó büzlött az ecetszagtól, szereztem a tisztítószerekben lehetett valami ilyen anyag. A kocsiban ülő nagyon öreg néni a szagra felriadva megállította a menetet, és a nagyothallók üvöltésével kérdezte a mütösfűt: Mondja, Géza! Hol főznek itt savanyú tüdőt?! A fiút meglephette a kérdés, de kivágta magát: Nem tudom, de bizonyára azt főznek, merthogy itt van mellettünk a pulmonológia. A néni vagy beírta a racionális magyarázattal, vagy szégyellte, hogy nem érti.

Átstem az EKG-vizsgálaton is, és közölték, hogy velem nem közölnek semmit, majd az engem beküldő neurológiára felküldik szívügyeimet. Ezután következett egy UH-vizsgálat. Már nem is lepődtem meg, amikor a vizsgálat végeztével a doktornő felém fordult, és megkérdezte: Hozott a kisbeteget törülközőt vagy tiszta zsebkendőt? Nem értettem, mihez kell a materiális segítség, aztán megmagyarázta. Sokadika van, nincs már papírtörülközőjük, amivel az UH-fej érintése előtt az illetékes testrészt egy ingervezető folyadékkal nedvesítik. Megnyugtattam, hogy a feleségem nem enged el zsebkendő nélkül.

A folyosón kint leültem kifújni magam, és örömmel nyugtáztam, hogy egy ismerős szomszéd zsidó asszony mellé kerültem. Miután kicséréltek bajainkat, suttogva fordult hozzám. Ugye tudja, szerkesztő úr, hogy mi, zsidók, ha a Jóisten valami betegséggel sújt, akkor azt is megköszönjük, hozzáfűzve, hogy hálások vagyunk, amiért nem súlyosabbal büntetett? Maga ma mit köszön meg a Jóistennek?

Ránéztem, és annyit mondtam: azt, hogy nincs több beutalóm!

Judaika-árverés

A Csók István Antikvításban hetente rendezzük meg műtárgy-, festmény- és tematikus aukcióinkat, amelyekre egyaránt jellemző az eltérő stílusok és korszakok változatossága. Június 25-én judaika témakörbe tartozó műtárgyakat bocsátunk árverésre. Az anyag előreláthatólag június 19-étől lesz kiállítva galériánk emeletén. Műtárgybecsüsek olyan beadók jelentkezését várják, akik műtárgyaik értékesítése által gyorsan készpénzhez szeretnének jutni. Nemcsak egy-egy tárgyat, hanem akár teljes judaikahagyatékot is felbecsülünk és aukcióra bocsátunk. Ékszereket, ezüst- és kegytárgyakat, festményeket, könyveket, képeslapokat vagy az árverés témaköréhez tartozó bármely különleges régiséget átveszünk.

Minden hétköznap 10-től 18 óráig ékszer-, műtárgy- és festményszakértőink becsülik fel a behozott tárgyakat.

Minden műtárgykedvelőt, érdeklődőt és vásárlót szeretettel várunk antikvításunkban a hét minden napján, 10 és 20 óra között.

A kiállítások és az árverések helyszíne:
CSÓK ISTVÁN ANTIKVITÁS
1052 Budapest, Váci utca 31/A

Elérhetőségeink:

Telefon: 1-318-2862 • info@csokantikvitas.hu • www.csokantikvitas.hu